

MEDICINALBERETNING

FOR

THISTED AMTSLÆGEKREDS

1955

VED AMTSLÆGE L. FOLKE

AFSNITTET OM TUBERKULOSESTATIONERNES VIRKSOMHED
VED OVERLÆGE G. BINDSLEV OG
AFDELINGSLÆGE M. HOLM

THISTED AMTS TIDENDES
BOGTRYKKERI
1956

Lægerne erindres om:

Blanketter til dødsattester, ugelister o. l. anmeldelser, graviditetskort, journaler til profylaktiske undersøgelser af børn, m. v. rekvireres hos firmaet *Johan Ullstad & Sønner, Kompagnistræde 10, København K.*

Tilfælde af barsekfeber

- - tyfus og paratyfus b.
- - meningitis cerebrospin. epid.
- - poliomyelitis epidemica
- - vaccinationskomplikationer fra nervesystemets side

} anmeldes på gul blanket
både til sundhedsstyrelsen
og embedslægen.

Tilfælde af difteri og scarlatina

- - malaria artificialis
- - Weils sygdom (leptospiroser)

} anmeldes på gul blanket
til embedslægen.

Tilfælde af miltbrand hos mennesker

- - mund- og klovsyge hos mennesker
- - myalgia epidemica

} anmeldes ved påtegning
om patienternes navn og
adresse på ugelisten.

De på gul blanket særligt anmeldte sygdomme skal også opføres på ugelisten, der for hver uge skal indsendes senest mandag, og det vil være formålstjenligt i disse tilfælde (således altid ved difteri og scarlatina) at anføre patientens navn og bopæl i rubrikken »Anmærkning«. Endvidere erindres om, at der ved anmeldelse af *syfilis* skal anføres i den særlige rubrik på ugelisten: køn, fødselsdato, forbogstav i efternavn samt journalnummer.

Tilfælde af tuberkulose (lunge- og extrapulm. tub.) anmeldes på de dertil udarbejdede nye blanketter. Blanketterne adresseres til *Tuberkulosestationen*.

For anmeldelser forsynet med *Postbesørges* ufrankeret betales portoen af embedslægen ved modtagelsen, i modsat fald beregner postvæsenet strafporto. Flere forsendelser kan sendes i eet omslag.

For dødsattesternes vedkommende erindres om, at afdødes ægteskabelige stilling altid skal anføres, og at under stilling og næringsvej betegnelser som »invalidere rentenyder«, »aldersrentenyder«, »rentier« o. l. bør suppleres med oplysning om afdødes tidligere erhverv.

Kommunalbestyrelserne erindres om:

at det påhviler embedslægerne at yde bistand i alle spørgsmål af sundhedsmæssig natur; herunder også bestemmelserne i de sociale love, for så vidt disse angår den offentlige sundhedspleje.

Sundhedskommissionerne erindres om:

pligten til at give embedslægen og politimesteren underretning om tid og sted for afholdelse af kommissionsmøde, i forbindelse med oplysning om dagsorden.

Indholdsfortegnelse

	<i>Side</i>
I. <i>Topografi, demografi og medicinalpersoner</i>	4
II. <i>Sygelighed og dødelighed</i>	10
Skematisk sygeliste for byerne	6
Skematisk sygeliste for landkommunerne	8
Oversigt over dødsårsagerne	14
III. <i>Sygebehandling. — sygehusene</i>	16
Hjemmesygepleje m. m.	18
IV. <i>Særlige foranstaltninger mod sygdomme</i>	19
V. <i>Forebyggende helbreds kontrol</i>	20
Sundhedsplejerskernes virksomhed	21
Omsorg for børn i skolealderen	22
Omsorg for unge, for gamle og kronisk syge	27
VI. <i>Offentlig hygieine. — Sundhedskommissionerne</i>	29
Drikkevandsforsyning	31
Kontrol med næringsmidler	34
Bolighygieine, idræt m. m.	37
Kloakering, dag- og natrenovation	38
VII. <i>Lovgivning vedr. medicinalpersoner m. m.</i>	39
VIII. <i>Embedslægenes virksomhed</i>	40
<i>Tuberkulosestationernes virksomhed (ved overlæge G. Bindslev og afdelingslæge M. Holm)</i>	41

I. Topografi, demografi og medicinalpersoner.

THISTED AMTSLÆGEKREDS er identisk med Thisted amt, som har et areal på 1773,58 km² og en kystlinie på 521 km.

Den er delt i to lægekredse:

Thisted lægekreds omfatter Thisted købstad og følgende 38 landkommuner: Bedsted-Grurup, Boddum-Ydby, Fjerritslev, Haring-Stagstrup, Hassing-Villerslev, Helligsø-Gjettrup, Hillerslev-Kaastrup, Hjardemaal, Hjortdal, Hundborg-Jannerup, Hunstrup, Hurup, Hvidbjerg-Lyngs, Hvidbjerg-Ørum-Lodbjerg, Jegindø, Kjettrup-Gjødstrup, Nors-Tved, Nørhaa, Ræhr-Hansted-Vigsø, Sennels, Sjørring-Thorsted, Skinnerup, Skjoldborg-Kallerup, Skyum-Hørдум, Snedsted, Søndbjerg-Odby, Sønderhaa-Hørsted, Thisted landsogn, Thorup-Klim, Tilsted, Tømmerby-Lild, Vang-Tvorup, V.-Ø. Vandet, Vestervig-Agger, Visby-Heltborg, Vust, Øsløs-Vesløs-Arup, Østerild.

Morsø lægekreds omfatter øen Mors (areal 363,2 km²) med Nykøbing M. købstad og følgende 14 landkommuner: Alsted-Bjergby, Dragstrup-Skallerup, Flade-Sdr. Draaby, Frøslev-Møllerup, Galtrup-Ø. Jølby, Karby-Hvidbjerg-Redsted, Ljørslev-Ørding, Lødderup-Elsø, Sejerslev-Ejerslev-Jordsby, Solbjerg-Sundby, Tæbring-Outrup-Rakkeby, Tødsø-Erslev, Vejerslev-Blidstrup, Ø.-V. Assels.

Befolkningsstatistik.

I tilslutning til de skematiske oplysninger i tabel Ia og Ib om folketallet og antallet af fødte og døde kan bemærkes, at *befolkningstætheden* for amtet som helhed (det gennemsnitlige antal beboere pr. km²) er 49. Tættest befolket er Mors med 75 beboere pr. km², medens befolknings-tætheden i den øvrige del af amtet er meget vekslende og i gennemsnit kun 42 pr. km².

Folketallet er i de 5 år siden sidste folketælling kun steget med 420, til trods for, at fødselsoverskuddet i samme tidsrum har været ca. 3780 personer. I kommunerne ved Vestkysten er folketallet faldende.

Antallet af levendefødte er faldende og var i år lavere end nogensinde.

Antallet af døde var ligeledes lavt i år. Disse tal i tabel Ia og Ib er af sundhedsstyrelsen korregeret efter hjemsted, således at de angiver dødsfald af personer, som var hjemmehørende i Thisted amt.

Fødselsoverskuddet er faldet en del de senere år, men ligger dog som følge af den lavere dødelighed lidt højere end i 1930'erne.

Medicinalpersoner.

Thisted amtslægekreds og Thisted lægekreds: Amtslæge Lejf Folke, Skovgade 20, Thisted. Ansat 1. december 1937.

Morsø lægekreds: Kredslege Aksel Stigaard, Grønnegade 1, Nykøbing M. Ansat 1. februar 1945.

Tabel 1 a. **Befolkningsstatistik.** *Absolutte tal.*

	Folketal											
	efter tælling 7/11-50	beregnet pr. 1/7 1955	1954	Levendefødte 1955	1954	Død- fødte 1955	1954	Døde 1955	1954	Heraf døde under 1 år 1955	1954	
<i>Thisted lægekreds.</i>												
1. Thisted by	9155	8987	9021	190	203	2	6	88		2		
2. Landkommuner ..	50022	50537	50300	902	913	19	22	444		31		
<i>Morsø lægekreds.</i>												
1. Nykøbing M. by ..	9187	9272	9259	195	194	5	3	78		4		
2. Landkommuner ..	18019	18007	18038	286	331	10	7	125		12		
Samtlige byer	18342	18259	18280	385	397	7	9	166	195	6	12	
Samtlige landkomm. .	68041	68544	68338	1188	1244	29	29	569	610	43	43	
<i>Amtslægekredsen ialt</i>	86383	86803	86618	1573	1641	36	38	735	805	49	55	

Tabel 1 b. **Befolkningsstatistik.** *Forholdstal.*

	Levendefødte pr. 1000 indbyggere		Dødfødte pr. 1000 fødte		Døde pr. 1000 indbyggere		Heraf døde under 1 år pr. 1000 levendefødte		Fødselsoverskud pr. 1000 indbyggere	
	1955	1954	1955	1954	1955	1954	1955	1954	1955	1954
Amtslægekredsen ialt	18,1	18,9	22,4	22,6	8,5	9,3	31	34	9,6	9,6

Tabel 2. **Medicinalpersoner ved årets udgang.** 1955 1954

1. Læger	{	Amtslæge	1	1
		Kredslæger	1	1
		almindelig praktiserende læger	34	36
		praktiserende speciallæger	3	3
		overordnede sygehuslæger	4	4
		Læger med anden civil lægevirksomhed	2	
		Ialt..	45	45
	{	heraf { distribuerende læger	4	4
		visiterende læger	2	2
		skolelæger	8	6
2. Selvstændig praktiserende tandlæger			10	11
3. Apotekere			12	12
4. Hospitalsapotekere				
5. Jordemødre			21	21
6. Sundheds- plejersker	{	spædbørnsshpl.	2	2
		skoleshpl.		
		shpl. med kombineret ordning		
		ledende shpl.		
7. Tuberkulosestationssygeplejersker			2	2

bel 3 a.

Skematisk sygeliste for byerne

	De syges alder								I alt
	Under 1 år	1—4 år	5—14 år	15—64 år		65 år og derover			
				M.	Kv.	M.	Kv.		
Tyfus				1				1	
Paratyfus									
Epidemisk hjerne-rygmarvsbetændelse									
{ Akut børnelammelse med lammelse ..									
{ Akut børnelammelse uden lammelse..									
Epidemisk hjernebetændelse									
Dysenteri									
{ Malaria opstået i Danmark									
{ Malaria opstået udenfor Danmark ..									
Difteri									
Skarlagensfeber		13	38	3	3			57	
{ Barselfeber efter abort									
{ Barselfeber efter fødsel									
Blæreudslet hos nyfødte	1							1	
Stivkrampe hos nyfødte									
Mæslinger	3	97	119	2	5			226	
Røde hunde	5	152	194	25	57			433	
Skoldkopper	7	64	64	3	2			140	
Kighoste	45	229	208	3	4			489	
Fåresyge		5	15	2	2			24	
Influenza	26	81	169	255	244	2	14	791	
Almindelig halsbetændelse	52	378	514	255	271	2	2	1474	
Bronchitis	51	97	95	49	46	30	33	401	
Katarrhalsk lungebetændelse	23	81	48	29	23	15	24	243	
Krupøs lungebetændelse		7	10	20	12	1		50	
Akut smitsom mave-tarmkatarrh	9	96	82	47	50	2		286	
Epidemisk gulsot				1	1			2	
Gigtfeber					2			2	
Rosen				3	3		2	8	
Svingefeber									
Tilsammen..	222	1300	1556	698	725	52	75	4628	
Gonorré				8	9			17	
Venerisk sår, ikke tidl. diagnosticeret									
Erhvervet syfilis, friske tilfælde									
Medfødt syfilis, ikke tidl. diagn.									
Lymphogranuloma ingvinale									
Drankergalskab									
Fnat		4	15	10	19			48	

[illegible]

el 3 b.

Skematisk sygeliste for landkommunerne

	De syges alder							I alt
	Under 1 år	1—4 år	5—14 år	15—64 år		65 år og derover		
				M.	Kv.	M.	Kv.	
Tyfus								
Paratyfus								
Epidemisk hjerne-rygmarvsbetændelse		3	2	1				6
Akut børnelammelse med lammelse ..				1				1
Akut børnelammelse uden lammelse..								
Epidemisk hjernebetændelse								
Dysenteri								
Malaria opstået i Danmark								
Malaria opstået udenfor Danmark ..								
Difteri								
Skarlagensfeber		30	73	1	5			109
Barselfeber efter abort								
Barselfeber efter fødsel								
Blæreudslæt hos nyfødte	6							6
Stivkrampe hos nyfødte								
Mæslinger	14	134	182	8	7			345
Røde hunde	41	216	286	39	100			682
Skoldkopper	9	73	128	14	8			232
Kighoste	120	331	250	3	11			715
Fåresyge		44	55	35	17	1		152
Influenza	30	116	250	473	377	30	16	1292
Almindelig halsbetændelse	105	571	868	511	543	14	6	2618
Bronchitis	284	432	300	281	306	158	178	1939
Katarrhalsk lungebetændelse	103	179	116	65	96	62	58	679
Krupøs lungebetændelse	4	4	14	25	17	2	4	70
Akut smitsom mave-tarmkatarrh	135	142	146	183	180	13	17	816
Epidemisk gulsot	4	2	7	6	13	1		33
Gigtfeber			7	10	6		2	25
Rosen			1	17	27	6	8	59
Svingefeber								
Tilsammen..	855	2277	2685	1673	1713	287	289	9779
Gonorré				3	2			5
Venerisk sår, ikke tidl. diagnosticeret								
Erhvervet syfilis, friske tilfælde				2				2
Medfødt syfilis, ikke tidl. diagn.								
Lymphogranuloma indvinale								
Drankergalskab				1				1
Fnat	3	13	64	49	60			189

i Thisted amtslægekreds for år 1955.

Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktbr.	Novbr.	Decbr.	Hele året		
												1955	1954	
			1						3		1	6	7	1.
1			1									1	4	2.
													1	3.
														4.
														5.
														6.
														7.
24	9		18	6	4	8	6	1	10	7	6	109	66	8.
														9.
						2	1	1	1		1	6	16	10.
25	59	21	60	83	74	9	4	1	1	1	7	345	1010	11.
59	104	146	184	105	49	7	4	16	4	1	3	682	173	12.
11	16	34	30	32	42	47	7	8	6	16	23	232	335	13.
39	143	69	57	72	95	21	41	36	17	7	18	715	795	14.
40	30	10	5	19	2	1	6	5	9	13	12	152	636	15.
30	168	116	158	95	71	55	75	168	81	86	89	1292	3710	16.
13	239	222	195	170	201	176	246	255	256	215	230	2612	2650	17.
18	290	209	182	167	174	71	83	105	88	104	148	1939	2335	18.
39	112	73	45	48	65	29	28	41	23	45	31	679	1182	19.
11	6	5	5	2	4	5	14	4	5	3	6	70	98	20.
37	105	22	36	46	101	61	99	90	61	56	72	816	569	21.
	3	9	5			1		11		2	2	33	26	22.
3	3	4	2	1		1			4	6	1	25	29	23.
5	4	3	4	2	2	4	5	7	8	7	8	59	67	24.
35	1291	943	988	848	884	458	619	759	577	569	658	9779	13709	25.
3			1					1				5	9	26.
						1	1					2	2	27.
														28.
														29.
														30.
														31.
			1									1		32.
9	14	30	10	7	3	6	11	24	21	22	32	189	204	33.

II. Sygelighed og dødelighed.

Infektionssygdomme.

Det samlede antal af de på sygelisterne anmeldte tilfælde af infektionssygdomme (tabel 3a og 3b) var betydeligt mindre end i fjor og lå også under gennemsnittet for de senere år.

	1955	1954	1953	1952	1951	1950	1949
Byerne	4628	6490	5309	5010	3358	5069	5047
Landkommunerne ..	9779	13709	11612	12032	8690	10991	11866
Amtslægekredsen ..	14407	20199	16921	17042	12048	16060	16913

Den relative sygelighed (forholdet mellem antallet af anmeldte sygdomstilfælde og folketallet) har været:

	1955	1954	1953	1952	1951	1950	1949
Byerne	25,3 %	35,5 %	29,1 %	27,2 %	18,2 %	27,6 %	27,5 %
Landkommunerne ..	14,3 %	20,1 %	17,0 %	17,6 %	12,8 %	16,1 %	17,4 %
Amtslægekredsen ..	16,6 %	23,2 %	19,5 %	19,7 %	13,9 %	18,5 %	19,5 %

De almindelige forkølelssygdomme, bronchitis og katarrhalsk lungebetændelse forekom noget sjældnere end vanligt. Af børnesygdomme var kighoste og røde hunde ret hyppige i november-december 1954 og de første måneder af 1955. I juni optrådte en musetyfusedepiemi, spredt med levnedsmidler, — se nedenfor.

Epidemisk optræden af infektionssygdomme forekom iøvrigt ikke.

Tyfus anmeldtes i april med 1 tilfælde: en maskinmester på et hollandsk skib; han var syg ved ankomsten til Nykøbing M., indlagdes i sygehuset og blev derfra hjemsendt til Holland med de nødvendige instruktioner. Ud over dette importerede tilfælde er tyfus ikke siden 1950 optrådt på Mors, hvor den tidligere i det sidste halve århundrede er forekommet næsten hvert år og meget udbredt, i 1918 med ca. 270 tilfælde. — I Nykøbing M. kendes 3 tyfusbacilbærere, som har fået sundhedsstyrelsens vejledning og kontrolleres.

Paratyfus: ingen tilfælde og ingen bacilbærere.

Børnelammelse optrådte i år kun med 1 tilfælde (med lammelse), (1954: 6). I epidemiårene 1952—53 anmeldtes tilsammen 61 tilfælde, hvoraf 34 med lammelse og 6 med dødelig udgang.

Difteri er ikke forekommet i de sidste 8 år.

Svingefeber (»kalvekastningsfeber«) forekom ikke i år eller i fjor.

En *musetyfus-epidemi* optrådte i Thisted og omegn (Skinnerup, Nors, Sennels, Hunstrup og Østerild) d. 17.—20. juni, hvor lægerne anmeldte 52 tilfælde af diarhoe, opkastning og feber.

Seks af patienterne måtte indlægges. I afføringsprøver påvistes musetyfusbakterier (*salmonella typhi murium*, typerne 8 og 17), og sådanne fandtes også i prøver af røget makrel, som indsendtes til Seruminstitutet.

Epidemien opstod eksplosivt og fulgte en fiskehandlers rute, som havde solgt røget makrel til alle, som blev angrebet. Restpartiet af de røgede makrel beslaglagdes, hvorefter epidemien standsede. De hygiejniske forhold hos fiskehandleren i Thisted var tilfredsstillende, men dette var ikke tilfældet i det røgeri i Hobro, som havde leveret de røgede makrel. I virksomheden, som ikke havde fiskeriministeriets autorisation, blev der røget fisk og ukontrolleret kød i samme rum. Sundhedskommissionen i Thisted påbød varmebehandling af børnemælk i 6 uger. Sekundære tilfælde — smittet af musetyfuspatienterne — påvistes ikke før 3 uger efter epidemien. En dame og to børn, som en dag kom på besøg hos en landmand, hvis familie havde musetyfus under epidemien, blev angrebet af sygdommen, som blev bakteriologisk verificeret. — I september optrådte i Hurup og omegn en mindre musetyfusepidemi, hvor en snes mennesker, som havde været til et gilde, fik mavetarmsymptomer. Musetyfusbakterier påvistes hos enkelte af patienterne. Det lykkedes ikke at fastslå, hvilket næringsmiddel der havde været inficeret.

Tabel 7. Anmeldte tilfælde af kønssygdomme.

	Gonorré					Erhvervet syfilis				
	1955	1954	1953	1952	1951	1955	1954	1953	1952	1951
Byer	17	31	22	31	22	2			1	3
Landkommuner	5	9	6	16	9		2			1
Amtslægekredsen ialt	22	40	28	47	31	2	2	0	1	4

Kønssygdommene er i de sidste år blevet overordentlig sjældne. De behandles som regel for offentlig regning af embedslægerne og de visitende læger — jfr. tabel 8.

Opsporingen af smitekilder har kun i et enkelt tilfælde voldt sådanne vanskeligheder, at det var nødvendigt at anmode politiet om bistand.

Tabel 8. De visiterende lægers virksomhed.

Lægens bopæl	Antal behandlede patienter med				Observationer	
	gonorré		syfilis		1955	1954
	1955	1954	1955	1954		
Thisted	19	34	2	2	27	29
Nykøbing M.	6	7	4	6	23	16
Fjerritslev				2	2	2
Vestervig	2	1				
Amtslægekredsen ialt	27	42	6	10	52	47

Tuberkulose.

Angående *nye tilfælde af tuberkulose* og tuberkulosebekæmpelsen henvises til: Årsberetning for Thisted amts tuberkulosestationer, side 41. Af tuberkulose døde i år kun 2 (se tabel 4), hvilket svarer til 0,2 pr. 10.000 indbyggere og er den *laste tuberkulosedødelighed*, som endnu er konstateret. I tiåret 1936—45 var tuberkulosedødeligheden gennemsnitlig 3,8 pr. 10.000 indb., og før den tid lå den endnu langt højere.

Forgiftninger.

Sygehusene behandlede 48 patienter med akutte forgiftninger (1954: 60, 1953: 53), som alle kom sig. Forgiftningerne var følgende: sovemidler (barbitursyrepræparater) 27, hvoraf 19 gange som selvmordsforsøg, alkohol 6, kulilte 2, nikotin 4, bladan 1, petroleum 1, benzin 1, morfin 2, codein 1 (selvmordsforsøg) og andre forgiftninger 3. Desuden forekom i 14 tilfælde forgiftninger ved overdosering af medikamenter som insulin, digitalis og sanocrysin. I de praktiserende lægers årsberetninger findes ingen forgiftningstilfælde omtalt.

Dødeligheden

var som tidligere nævnt 8,5 ‰ og lidt lavere end sædvanligt.

Dødsårsagerne fremgår af tabel 4.

Antallet af dødsfald som følge af motorkøretøjsulykker og andre ulykkestilfælde samt ved selvmord var af lignende størrelse som i 1954 (jfr. tabel 5).

**Døds måden for samtlige dødsfald, der har givet anledning
Tabel 5. til lovmæssigt ligsyn.**

	1955	1954
Ulykkestilfælde		23
Trafikulykker ved motorkøretøjer	9	
Andre trafikulykker	1	
Forgiftninger		
Nedstyrtning og fald	2	
Maskinulykker		
Forbrænding og skoldning	1	
Ulykker med skydevåben eller eksplosive stoffer		
Drukneulykker	8	
Andre ulykker	3	
Selv mord		6
Forgiftninger med sovemidler		
Gasforgiftninger	1	
Andre forgiftninger		
Hængning	6	
Drukning		
Selv mord med skydevåben eller eksplosive stoffer		
Selv mord på anden måde		
Mord og drab		
Naturlig død	9	12
Ukendt døds måde	5	1

Byerne

Dødsårsag	Under 1 år	1—4 år	5—14 år	15—64 år M Kv.	65 år og derover M. Kv.	Tilsammen 1955 1954
1. Lungetuberkulose						2
2. Anden tuberkulose						
3. Syfilis og følgetilstande						
4. Tyfus						
6. Dysenteri, alle former						
7. Skarlagensfeber og halsbetændelse (streptokok)						
8. Difteri						
9. Kighoste						
0. Meningokokinfektioner						
2. Akut børnelammelse						
3. Koppper						
4. Mæslinger						
5. Plettyfus o. a. rickettsiesygdomme						
6. Malaria						4
7. Andre infektionssygdomme						27
8. Ondartede svulster, også i det bloddann. og lymf. system				12 3	6 10	31 2
9. Godartede og uspecifiserede svulster				1	1	2 3
0. Sukkersyge					1	1
1. Blodmangel						
2. Karsygdomme i centralnervesystemet				1 3	13 12	29 36
3. Hjernehindebetændelse (dog ikke tuberkuløse, syfilitisk eller meningokok-)						
4. Gigtfeber						
5. Hjertesygdomme, kroniske, rheumatiske						
6. Hjertesygdomme, arteriosclerotiske og degenerative				6	1 18	19 44
7. Hjertesygdomme, andre				2	2 4	8 4
8. Hjertesygdomme, ved blodtryksforhøjelse				2	3 4	9 4
9. Forhøjet blodtryk uden hjertesygdomme						1 1
0. Influenza						1 3
1. Lungebetændelse					1	1 3
2. Bronchitis					1	1 3
3. Mavesår og sår på tolvfingertarmen						4 1
4. Blindtarmsbetændelse						1
5. Tarmslyng og brok						
6. Tyndtarms- og tyktarmskatarrh o. lign. (undtagen spædbørnsdiarré)						1
7. Skrumpel lever				1		1 3
8. Nyrebetændelse og -degeneration						3
9. Forstørrelse af blærehal skirtlen					4	4 3
0. Komplik. ved svangerskab og fødsel samt i barselseng						
1. Medfødte misdannelser	1			1	1	3 2
2. Fødselslæsioner, skindød, ufuldst. lungeudf. hos nyfødte	4					4 2
3. Infektioner hos nyfødte						
4. Andre sygdomme hos nyfødte	1					1 4
5. Alderdomssvaghed, dårligt definerede og ukendte sygd.					1 1	2 5
6. Alle andre sygdomme		1		2 3	6 5	17 22
7. Kvæstelser o. l.				1	2 3	5 4
8. Forbrændinger				1		1 1
9. Forgiftninger				1		1 2
0. Alle andre skader					1	1
Tilsammen	6	1		24 18	57 60	166 195
17. Motorkøretøjsulykker					1	1
18. Andre ulykkestilfælde				1	1	2 5
19. Selvmord				1		1 2
0. Mord og drab samt følger af krigshandlinger						

[illegible]

III. Sygebehandling.

Sygehuse og andre helbredelsesinstitutioner.

Sygehusenes belægningsforhold m. m. er belyst i tabel 9.

Centralsygehuset i Thisted består af en kirurgisk, en medicinsk og en røntgenafdeling (oprettet i 1953). Der er foretaget 6686 røntgenundersøgelser og givet 2947 røntgenbehandlinger til 558 patienter. Afdelingens tekniske installationer er moderniserede, men pladsforholdene er meget trange. Den har ingen sengepladser og figurerer ikke i tabel 9.

I den kirurgiske afdelings tal (tabel 9) indgår belægningen med øre-, næse- og halssygdomme (10 sengepladser i en særskilt bygning) og øjensygdomme, som behandles af speciallæger. I afdelingen gives efter lægehenviisning ambulant behandling i meget begrænset omfang (»Lukket ambulatorium«).

Til den medicinske afdeling er knyttet en diagnosestation for medicin-

il 9.

Sygehuse i

	Antal senge- pladser	Belægning				31/12 1955
		1/1 1955	indlagte	udskrevne	døde	
Centralsygehuset i Thisted						
medicinsk afd.	70	47	1115	1068	47	47
kirurgisk afd.	90	59	2746	2699	52	54
Thisted Amtssygehus						
medicinsk afd.	88	82	2511	2443	77	73
Thisted Amtssygehus						
medicinsk afd.	35	22	484	439	40	27
Thisted Amtssygehus						
medicinsk afd.	25	9	354	335	11	17
Thisted Amtssygehus						
medicinsk afd.	28	18	492	484	13	13
Thisted Amtssygehus						
medicinsk afd.	12	2	181	169	10	4
Thisted Amtssygehus						
medicinsk afd.	348	239	7883	7637	250	235

incl. røntgenlægen, men excl. øjen- og ørelægen.

**) excl. røntgenlægen og den medicinske konsulent.

ske sygdomme, hvor 56 patienter undersøgte ambulant (1954: 113). Sygehusets centrallaboratorium foretog 600 undersøgelser (663) på ambulante patienter henvist af de praktiserende læger.

Antallet af sengepladser i Thisted amts sygehuse — 348 ialt — svarer til 4 senge pr. 1000 indbyggere, hvilket er mindre end de fleste steder i landet. For provinsen som helhed — altså bortset fra hovedstadens specielle forhold — havde sygehusene 5 sengepladser pr. 1000 indbyggere i 1948, og det er steget siden.

Antallet af patienter behandlet i Thisted amts sygehuse var — ligesom i fjor — 93 pr. 1000 indbyggere, medens det for hele landet (i 1952) var 109 pr. 1000 indbyggere. En moderat forøgelse af amtets sygehussengepladser er tiltrængt og overvejes stadig i rådene. Ikke mindre tiltrængt er en udvidelse og modernisering af operations- og røntgenlokalerne i sygehusene i Thisted og Nykøbing, hvor de trange pladsforhold er en

Thisted amt 1955.

Samlet antal sygedage	Daglig gennemsnits- belægning	Antal operationer på		Antal af		
		indlagte patienter	ambulante patienter	læger	autoriserede sygeplejersker	sygeplejeelever
22798	63,3	2075		} 10*)	31	34
36800	102,2					
44025	120,6	1084		5**)	23	29
9315	25,5	99		2	5	6
7299	20	127		1	3	5
7409	20,3	267		1	4	7
2365	6,5	101	51	1	1	2
130011	358,4	3753	51	20	64	78

alvorlig belastning for patienter og personale under nutidens intensive hospitalsdrift.

By- og amtspsygehuset i Nykøbing har blandet medicinsk-kirurgisk belægning. Som medicinsk konsulent fungerer overlæge Holger Nielsen, Thisted, der tilser de medicinske patienter ugentlig.

Amtsradiologen, overlæge Betak Petersen, Thisted, leder ved besøg to dage ugentlig sygehusets røntgendagnostik og -behandling.

Sygehuset ejer en vis portion radium, skænket i 1931 af befolkningen på Mors, som bruges i stor udstrækning.

En del af sygehusets patientbygninger og funktionærværelser, køkkenet og vaskeriet er stærkt forældede og uhensigtsmæssigt indrettede. Røntgenlokalerne er for små og er uheldigt beliggende på operationsgangen. Der er kun een operationsstue og een skiftestue, som tillige må bruges som skadestue, fødestue og transfusionsstue. Det er endnu på overvejelsernes stadium, om det kan betale sig at udbygge og modernisere det gamle sygehus, eller om det vil være mere hensigtsmæssigt at opføre et nyt.

Ved sygehusene i *Fjerritslev, Koldby, Vestervig og Hvidbjerg* er der ikke sket ændringer i årets løb.

I beredskabsøjemed er der udarbejdet planer om indretning af hjælpe-lazaretter ved sygehusene, truffet foranstaltninger til sikring af vand- og strømforsyningen og anskaffet et beredskabslager af hospitalssenge, instrumenter, forbindstoffer m. v.

Johnsens rekreatiohshjem i Thisted, som genåbnedes i 1954 efter nogle års lukning, har 24 pladser. I 1955 havde 259 rekonvalescenter ophold i hjemmet ialt i 4965 dage.

Det private »*Hvilehjem*» i *Hundborg* har plads til 50 gamle og kronisk syge.

Der har tidligere været planer fremme om et plejehjem for kronisk syge her i amtet, og der er også behov for et sådant. Nu da lovgivningsmagten er gået ind for statsstøtte til driften af sådanne plejehjem, bør denne sag optages til ny overvejelse. En del af det gamle sygehus i Nykøbing kunne meget vel anvendes til dette formål, såfremt et nyt sygehus skal bygges.

Hjemmesygepleje.

Der er ansat autoriserede sygeplejersker i byerne og i samtlige landkommuner undtagen 3 (Hjardemaal, Vang og Jegindø, hvor kommunen har en ordning, som man er godt tilfreds med).

Ialt virker 35 sygeplejersker og 3 diakonisser i hjemmesygeplejen, således: Thisted: 1 sygeplejerske ansat af sygekassen og 1 diakonisse under menighedsplejen.

Nykøbing M.: 1 sygeplejerske ansat af sygekassen og 1 diakonisse under sygeplejeforeningen.

Landkommunerne på Mors: 8 sygeplejersker og 1 diakonisse under sygeplejeforening.

Landkommunerne i Thisted lægekreds: 24 sygeplejersker ansat under sygeplejeforeninger.

Distrikterne er — trods bestræbelserne for en rationalisering — endnu af meget forskellig størrelse. Nogle sygeplejersker har kun ca. 1000 besøg årligt, enkelte har over 5000. $\frac{2}{3}$ af hjemmesygeplejerskerne har bil. Af udgifterne bæres over halvdelen af kommunerne og resten af sygekasser og sygeplejeforeninger.

Husmoderafløsning.

er indført i byerne og i følgende landkommuner: Thisted landsogn, Tilsted, Skinnerup, Snedsted, Harring-Stagstrup, Skyum-Hørdum, Hurup, Vestervig-Agger, Hvidbjerg-Lyngs, Jegindø og Frøslev-Møllerup. I byerne føles husmoderafløserne efterhånden som uundværlige, og også på landet er deres virksomhed påskønnet.

IV. Særlige foranstaltninger mod sygdomme.

Tuberkulosestationernes virksomhed

omtales i et særskilt afsnit side 41.

Vaccinationer.

Koppevaccination udførtes af embedslægerne på 220 børn i byerne og 494 børn fra landet. De praktiserende læger koppevaccinerede 97 børn. Der optrådte ingen komplikationer til vaccinationerne.

8 børn blev fritaget for koppevaccination. Af skolelægernes beretninger fremgår det, at 8 skolesøgende børn ikke var vaccineret mod kopper.

Calmettevaccinationen udførtes af nogle af de praktiserende læger (på 169 børn), af nogle af skolelægerne samt i betydeligt omfang af tuberkulosestationen (se side 46).

Difteri- og stivkrampevaccination foretoges med blandingsvaccine af de praktiserende læger og som regel i forbindelse med helbredsundersøgelserne af småbørn under 7 år. I byerne, hvor de fleste småbørn kommer regelmæssigt til disse undersøgelser, er vaccinationen bedst gennemført, idet kun ca. 8 % ikke var difterivaccineret, når de kom i skole. På landet, hvor en langt mindre del af børnene kommer til helbredsundersøgelse, fandt skolelægerne i år, at 22 % af børnene ikke var difterivaccineret, medens dette for 3 år siden kun var tilfældet for 7 % af skolebørnene. Forældrene bør ikke glemme, at difteri og stivkrampe er livsfarlige sygdomme, og at ikke mindst børnene på landet kan risikere stivkrampeinfektion i sår og smålæsioner.

Mod stivkrampe alene vaccinerede de praktiserende læger 137 personer (1954: 75), overvejende voksne.

25 voksne blev vaccineret med blandingsvaccine mod difteri og stivkrampe.

Kighostevaccination udførtes af de praktiserende læger på ca. 350 børn.

Poliovaccination foretoges dels som skolevaccination, dels hos de praktiserende læger.

Skolevaccination fandt sted i maj-juni (1. og 2. indsprøjtning) som tilrettelagt af sundhedsstyrelsen. Der var fuld tilslutning, idet ca. 97 % af de årgange, som fik tilbud derom, blev poliovaccineret. Komplikationer af betydning indtraf ikke.

Hos de praktiserende læger vaccineredes sidst på året en del småbørn, men antallet af disse kan ikke oplyses.

Vaccinationer mod andre sygdomme (tyfus, paratyfus, pest, kolera m. v.) er kun foretaget i få tilfælde på folk, der skulle rejse udenlands.

Karantæneforanstaltninger.

Karantænekommissionerne har ikke været i funktion i 1955.

Rottebekæmpelse

foretages systematisk i byerne og med vekslende interesse og held i landkommunerne, hvor særlig den bygningsmæssige rottesikring af landejendomme er vanskelig og ofte forsømmes.

Desinfektion og aflusning

udførtes for offentlig regning 4 gange for tuberkulose og 1 gang i anledning af lopper og lus.

V. Forebyggende helbreds kontrol o. lign.

Omsorg for svangre og fødende.

Mødrehjælpsinstitutionen for Aalborg, Hjørring og Thisted amter holder konsultation i Thisted ugentlig og i Nykøbing og Hurup hver 14. dag. Der foreligger ingen talmæssig opgørelse af mødrehjælpens virksomhed i hvert af amterne under dens område.

Lovgivningen om vederlagsfri svangerskabsundersøgelser og om adgangen til mælkehjælp udnyttes i byerne i meget stor udstrækning. På landet er tilslutningen mindre, men dog i fremgang.

Fødehjem og fødeklinikker findes ikke, men i amtets fire »små sygehuse« foregår en del fødsler, både normale og patologiske. I Thisted og Nykøbing sygehus modtages normale fødsler kun, når særlige sociale forhold taler derfor. I sygehusene fandt i år 262 fødsler sted: 17,2 %

af samtlige fødsler. (1954: 18 %, 1953: 17 %, 1952: 15 %). Langt de fleste fødsler her i amtet er således stadig hjemmefødsler.

Tabel 6. Uddrag af jordemødrenes fødselsprotokoller.

	1955	1954	1953	1952	1951
Antal fødende kvinder	1557	1631	1663	1618	1729
Antal fødte børn	1583	1656	1687	1646	1758
heraf { født udenfor ægteskab	33	49	62	47	46
{ på sygehus eller klinik	262	301	290	244	248
Fødselsvægt under 2500 gram	86	84	85	65	74
Uregelmæssigheder ved fødsler ialt	19	26	31	23	29
Fødsler fuldendt ved naturen	1511	1603	1636	1606	1685
" " " tang	28	16	20	17	22
" " " fremtrækn. og vending	30	19	14	11	34
" " " kejsersnit	14	15	17	11	16
" " " skarpe instrumenter ..		3		1	1
Samlet antal kvinder, der har fået bedøvelse	1323	1355	1356	1269	1357
Samlet antal kv., der har faaet pituitrin e. l.	631	599	607	603	604

Sundhedsplejerskeordningen

omfatter købstæderne Nykøbing M. og Thisted med Thisted landsogn hertil knyttet Der er ingen børneplejestationer og ingen sundhedsplejersker på landet.

Sundhedsplejerskernes virksomhed, som belyses i tabel 10, er udelukkende som spædbørnssundhedsplejersker, og den er meget påskønnet af mødrene og af sundhedsvæsenet, som gerne så, at nogle landkommuner ville ansætte sundhedsplejersker.

Omsorg for mindre børn.

Tilslutningen til *de profylatiske undersøgelser af børn* i alderen 0—7 år er god i byerne, men ret lille på landet. Afstanden til lægen er en hindring på landet, og mangelen af sundhedsplejersker spiller sikkert også ind. Blandt sundhedsplejerskernes vigtige opgaver er dette: at lære moderen, at det er bedre at forebygge end at kurere på den lille, indstille hende på betydningen af regelmæssig lægekontrol under opvæksten.

Thisted optagelseshjem, som er statsanerkendt med plads til 12 børn i alderen 0—4 år, havde en gennemsnitlig belægning på 15.

Der er udarbejdet planer om et nyt og større hjem og udpeget en velegnet byggegrund i byens udkant.

Aas Børnehjem, som blev udvidet og moderniseret i 1952, har plads til 32 børn i alderen 2—14 år og var fuldt belagt.

Søndbjerg Børnehjem, som er anerkendt til 36 børn i alderen 2—14 år, var ligeledes fuldt belagt.

Dronning Louises Børnehave i Thisted indviedes den 28. marts i en ny bygning med ideelle lokaler og god plads inde og ude til 60 børn. Den blev straks fuldt optaget, idet man samtidig nedlagde den over hundred-årige institution »Dr. Louises Børneasyl«, samt en privat børnehave.

Nykøbing M. Børnehave oprettedes i 1945 med plads til 50 børn under udmærkede forhold. Den er til stadighed fuldt belagt og har en lang venteliste, hvorfor man påtænker at oprette endnu en børnehave i byen.

Børnehaverne i Thisted og Nykøbing M. er begge statsunderstøttede.

Omsorg for børn i skolealderen.

Skolevæsenet i Thisted.

Antallet af skolesøgende børn var ved årets udgang 1707 (1623): Borger-skolen havde 1130 elever (1116) og gymnasiet (incl. mellemskole og realklasser) 577 (507), hvoraf henved halvdelen (255) udenbys boende. Både borger-skolen og gymnasiet er i de senere år udvidet betydeligt og har gode lokaleforhold. Begge skoler mangler dog endnu nogle undervisningslokaler og en gymnastiksal. Gymnasiet har stadig måttet benytte den nedlagte realskoles gymnastiksal, hvor der ikke er brusebad, og som i enhver henseende er utidssvarende.

Også toiletforholdene ved gymnasiet trænger stærkt til modernisering. Af skolelæge, fru Else Kjærs beretning for skoleåret 1954—55 (tabel 13 a)

el 10.

Sundhedsplejerskernes

Spædbørnsarbejde								
	Antal fødselsan- meldelser modtaget	Hjem, der straks har nægtet modtagelse	Samlet tilgang af børn	Afgang af børn				
				døde			Hjem, der efter flere besøg har nægtet modtag.	Anden afgang
				0—7 dage	8 dage til 1 md.	over 1 md.		
isted	149	1	169				2	203
købing M.	148	8	153					137
sammen 1955	297	9	322	0	0	0	2	340
sammen 1954	318	9	341	0	0	4	0	338

fremgår bl. a., at 40 af de undersøgte 1608 børn var tuberkulinpositive efter gennemgået tuberkuløs infektion, og at det store flertal af de øvrige børn var calmettevaccineret. Da der endnu ikke er ansat en skolelæge i Nykøbing M., stammer tallene i tabel 13a udelukkende fra Thisted.

Skoletandpleje er siden 1940 udført af byens tandlæger efter forældrenes valg. I skoleåret 1954—55 behandledes 1370 elever; der foretoges 2455 tandfyldninger, 47 rodbehandlinger, 879 tandudtrækninger, 46 tandrensninger og 74 andre behandlinger, ialt 3501 behandlinger (4548). Tænderne hos 200 af børnene viste sig fri for caries. Udgifterne var 32.500 kr. = 23,72 kr. pr. barn.

Intelligensmålinger og læseprøver foretoges af en specialuddannet lærerinde. Særundervisning påbegyndtes i 1942 for svagtbegavede og i 1946 for læseretarderede (»ordblinde«) elever.

Skolernes idrætsbaner er anvendelige, men ikke ideelle. Borgerskolen benytter dyrskuepladsen, som ligger lovlig langt fra skolen. I sommermånederne drives skolebadning på det kommunale søbad. Om vinteren får børnene varmt brusebad efter gymnastiktimerne, — undtagen dog i realskolens gamle sal.

Skolebespisning gives ved kommunens foranstaltning fra november til og med april til alle børn, som ønsker det. Der deltog i år ca. 350 børn, som daglig fik to retter varm mad.

Skolevæsenet i Nykøbing Mors.

Antallet af skoleøgende børn var ved årets udgang 1722 (1674): Folkeskolen havde 1219 elever (1203), mellemskole og gymnasium 503 (471). Skolevæsenet udbyggedes i 1952 og 1953 med 30 nye klasseværelser, en række særfaglokaler og 2 store gymnastiksale, men mangler endnu en

virksomhed.

Under tilsyn 31/12 55	Samlet antal besøg	Børn fyldt 1 år, der aldrig har været til helbredsunder- søgelse	Børn over 1 år Under tilsyn 31/12—55 ifølge l. o. f. § 110	Skolebørns- arbejde	Undervisning			
					Barneplejekurser afholdt		Andre af sundhedsplejersken afholdte kurser	
					kurser	timer	kurser	timer
152	3642	3	0	—	—	—	—	—
144	2239	1	0	—	—	—	—	—
296	5881	4	0	—	—	—	—	—
316	6145	—	—	—	—	—	—	—

gymnastiksal. Der er indrettet lokaler til skolelæge og skoletandlæge, men sådanne er endnu ikke ansat. Nykøbing er den eneste købstad i landet, som ikke har skoletandpleje og sikkert også den eneste, som først 10 år efter, at lovgivningen herom er trådt i kraft, ansætter en skolelæge, der skal påbegynde arbejdet i 1956.

Særundervisning påbegyndtes i 1954 og er fra nytår 1955 foregået under medvirken af konsulenten for særundervisningen i amtets landkommuner. Skolebespisning gives ved privat foranstaltning i januar, februar og marts med to retter varm mad. 20 børn bespises daglig og 90 børn hver anden dag.

Skolevæsenet i landkommunerne.

Ifølge amtsskolekonsulentens beretning var der i amtets landkommuner ved årets udgang 9942 undervisningspligtige børn, en stigning på 91 (1937: 8878). Der fandtes 3 købstadordnede skoler, hvoraf den ene (Vestervig) med mellem-skole, og 128 landsbyordnede skoler (135) med ialt 448 klasser, hvori gennemsnitsbørnetallet var 20,8. Desuden findes private mellem- og realskoler i Fjerritslev, Hurup og Hvidbjerg samt 9 friskoler. Skolevæsenet lider stadig under meget følelig mangel på lærerkræfter, idet 40 af embederne, d. v. s. hvert syvende, var ledigt ved årets udgang.

I årets løb fuldførtes centralskoler i Sennels, Ydby og Vejerslev-Vils samt nye skoler i Tøving, Galtrup-Ø. Jølby, Vigsø, Visby og Skjoldborg, hvor skolen er udbygget som en sognegård. Under opførelse er Jestrup, Tødsø, Frøslev og Alsted skoler, men der blev ingen byggetilladelser givet i 1955. Flere skoler har lokalemangel og trænger stærkt til at komme i gang med byggeriet. Med de igangværende er der hidtil udbygget 39 skoler, men der mangler endnu 57.

I de gamle landsbyskoler uden gymnastiksal er legemsøvelser en næsten ukendt ting om vinteren. Om sommeren benyttes de idrætspladser, som nu er anlagt i næsten alle kommuner.

I sommerferien afholdtes svømmekursus for ca. 600 børn, og der arbejdes på at få gennemført tilsvarende svømmeundervisning også i de kommende år.

Der er *skolelæger* ved alle skolerne. Som afdøde skolelæge Knud Wesths efterfølger ansattes fra nytår 1955 læge Poul Malmstrøm i 1., 2. og 4. kreds og læge fru Birthe Jørgensen i 3. kreds. De driver ikke lægepraksis, medens de øvrige skolelæger tillige praktiserer. Skolelægerne har sekretærhjælp til journalføring o. l., men det bør tilstræbes, at uddannede sundhedsplejersker ansættes som medhjælp ved skolelægearbejdet. — Af tabel 13b fremgår det, at der i skoleåret 1954—55 blev undersøgt 5405 børn, hvilket er væsentligt mindre end sædvanligt og skyldes skolelæge Wesths sygdom og vakancen efter hans død. I skoleårets 3 sidste måneder undersøgte skolelæge Malmstrøm samtlige børn af yngste årgang, medens

skolelæge fru Birthe Jørgensen besøgte knap halvdelen af 3. distrikts skoler og undersøgte alle børnene i disse.

Da materialet i tabel 13b således er uensartet med hensyn til børnenes alderstrin, egner det sig ikke til en samlet, talmæssig belysning. De to nye skolelæger har f. eks. måttet udskyde tuberkulinprøver og calmettevaccination til næste skoleår. De enkelte skolelægers arbejde belyses i tabel 13c.

Som tidligere omtalt fandt skolelægerne også i år, at antallet af børn, som er vaccineret mod difteri og stivkrampe, er i tilbagegang. Da dette er en farlig udvikling, tilråder de forældrene at få børnene vaccineret, og det ser ud til, at ca. halvdelen følger opfordringen.

Af landkommunerne har kun tre (Fjerritslev, Skinnerup og Thisted landsogn) indført skoletandpleje. Skolelæge Gravgård Mortensen undersøgte atter i år børnenes tænder og fandt, at 92 % af samtlige skolebørn i hans distrikt havde huller i een eller flere tænder. Skolelæge Ovnbøl bemærker, at tandlægebehandling stadig anses for en utidig luksus af mange mennesker. Han omtaler en landsbyskole med 98 børn, hvoraf de 37 havde huller i kindtænderne og 23 havde skæmmende huller i een eller flere fortænder. Af disse 23 børn havde 5 været hos tandlæge, men for sent, idet de fik besked på, at tænderne var i så dårlig forfatning, at behandling var udsigtsløs. De øvrige 18 børn havde ikke været hos tandlæge. Skolelægen lagde mærke til, at 10 af disse 18 børn med skæmmende huller i fortænderne havde permanentkrøling af håret, nemlig 4 piger og 6 drenge(!). Og han påpegede, at der kunne opnås en mere varig forbedring af udseendet ved i tide at bruge penge til tandlægebehandling frem for til permanentbølging.

Skolelæge Malmstrøm fandt ved sine undersøgelser af børnene i 1. skoleårgang, at mange af dem havde dårlig holdning. Hos en sjettedel af pigerne og en fjerdedel af drengene kunne der påvises holdningsfejl, som dog kun for en mindre dels vedkommende krævede lægebehandling.

Skolepsykolog K. J. Mønster, som fra nytår ansattes som konsulent for særundervisningen i amtets landsbyskoler, har afgivet beretning for året 1955. Det fremgaar heraf, at han har undersøgt 225 børn i 35 forskellige skoler, og at 17 skoler var på venteliste ved årets udgang. Over halvdelen (126) af de undersøgte børn led af læsesvaghed (ordblindhed i forskellig grad), hvorfor der som supplement til den almindelige undervisning søgtes iværksat individuel særundervisning i små hold. Hos andre børn — ca. $\frac{1}{3}$ af de undersøgte — fandtes ved intelligensbestemmelse m. v. svag begavelse eller evnesvaghed, som søgtes afhjulpet ved særlig undervisning. Konsulenten har i årets løb haft over to hundrede samtaler med børnenes forældre og lægger megen vægt på, at de helt forstår deres barns situation. Foruden lærerstanden har også skolelægerne samarbejdet med skolepsykologen i tillid til, at hans virksomhed vil styrke disse børns selvtillid og velbefindende.

13 a.

Uddrag af skolelægeindberetninger 1954—55.

Bykommuner.

	Drenge			Piger			D+P tils.
	1. kl.	øvr. kl.	samtl. kl.	1. kl.	øvr. kl.	samtl. kl.	
total elever	164	639	803	156	649	805	1608
„ ikke-koppevaccinerede	—	—	—	—	—	—	—
„ „ difterivaccinerede	20	41	61	20	40	60	121
„ tuberkulinpositive efter tuberkuløs infektion...	2	13	15	1	9	10	25
„ calmettevaccinerede før skolegangens begyndelse	68	229	297	62	230	292	589
„ calmettevaccinerede efter skolegangens beg....	90	389	479	79	388	467	946
„ tuberkulinnegative	—	11	11	—	22	22	33
„ elever med nykonstateret tuberkulose	—	—	—	—	—	—	—
„ „ „ sukkersyge	—	—	—	1	1	2	2
„ „ „ epilepsi	—	—	—	1	1	2	2
„ „ „ pareser efter børnelammelse	—	2	2	1	4	5	7
„ „ „ hjertelidelse	2	2	4	—	2	2	6
„ „ „ asthma	5	6	11	—	1	1	12
„ „ „ taleforstyrrelser	—	4	4	—	—	—	4
„ „ „ refraktionsanomalier	7	66	73	6	54	60	133
„ „ „ usikker farvesans	2	1	3	—	—	—	3
„ „ „ mere end 30 sygedage	5	14	19	4	8	14	33

13 b.

Uddrag af skolelægeindberetninger 1954—55.

Landkommuner.

	Drenge			Piger			D+P tils.
	1. kl.	øvr. kl.	samtl. kl.	1. kl.	øvr. kl.	samtl. kl.	
total elever	738	1987	2725	681	1999	2680	5405
„ ikke-koppevaccinerede	2	2	4	2	2	4	8
„ „ difterivaccinerede	278	349	627	242	338	580	1207
„ tuberkulinpositive efter tuberkuløs infektion...	3	19	22	2	28	30	52
„ calmettevaccinerede før skolegangens begyndelse	395	542	937	351	507	858	1795
„ calmettevaccinerede efter skolegangens beg....	89	713	802	74	716	790	1592
„ tuberkulinnegative	137	97	234	124	99	223	457
„ elever med nykonstateret tuberkulose	—	—	—	—	—	—	—
„ „ „ sukkersyge	—	1	1	—	—	—	1
„ „ „ epilepsi	3	4	7	—	3	3	10
„ „ „ pareser efter børnelammelse	2	5	7	1	3	4	11
„ „ „ hjertelidelse	2	—	2	1	1	2	4
„ „ „ asthma	7	2	9	4	2	6	15
„ „ „ taleforstyrrelser	1	9	10	—	3	3	13
„ „ „ refraktionsanomalier	35	86	121	18	148	166	287
„ „ „ usikker farvesans	—	14	14	—	2	2	16
„ „ „ mere end 30 sygedage	8	36	44	8	41	49	93

Omsorg for unge.

Under tilsyn af børneværnsudvalget i Thisted var i 1955 100 børn og unge efter forsorgslovens kap. VII og VIII (102) og 34 efter kap. IX (40).

Under tilsyn af børneværnsudvalget i Nykøbing M. var 107 børn og unge efter forsorgslovens kap. VII (111). Antallet af børn inddraget under børneværnsforsorg iflg. lovens § 130, stk. 1, og § 131 var 20, og i henhold til § 130, stk. 2: 19.

Thisted byråd oprettede i oktober en fritidsklub, som i vinterhalvåret holder åbent 3 aftener ugentlig for drenge og piger i 14—18 års alderen. Fritidsklubben ledes af drejer Knud Nielsen og fik hurtigt så stor tilslutning, at der kom ca. 125 unge pr. aften. Foruden den gamle overlærerbolig måtte man derfor tage den nedlagte realskoles gymnastiksal i brug til den udmærkede virksomhed.

Omsorg for gamle og kronisk syge.

Thisted alderdomshjem har plads til 58 personer og har været fuldt belagt. Til de dårligste patienter er indrettet 3 sygestuer med ialt 6 sengepladser. En aldersrentebolig med 24 lejligheder var fuldt optaget og har en lang venteliste. I Krejbergers stiftelse bor 4 og i Håndværkerstiftelsen 10 personer.

I det under socialministeriet oprettede alderdomshjem for baltiske flygt-

del 13 c.

Uddrag af skolelægeindberetninger 1954—55.

Landkommuner.

	dr. P. Malm- strøm	dr. B. Jør- gensen	dr. A. Ovn- bøl	dr. P. G. Mortensen	dr. H. Mørch	dr. J. Ganes	dr. E. A. Christensen
Antal elever	1010	680	1128	1433	1027	22	105
„ ikke-koppevaccinerede	3	—	1	—	4	—	—
„ „ difterivaccinerede	325	136	238	353	139	6	10
„ tuberkulinpositive efter tuberkuløs infektion....	—	—	3	26	21	—	2
„ calmettevaccinerede før skolegangens begyndelse	678	—	209	410	450	6	42
„ calmettevaccinerede efter skolegangens beg....	—	—	164	909	489	12	18
„ tuberkulinnegative	—	—	105	222	60	21	49
„ elever med nykonstateret tuberkulose	—	—	—	—	—	—	—
„ „ „ sukkersyge	—	—	1	—	—	—	—
„ „ „ epilepsi	3	1	3	3	—	—	—
„ „ „ pareser efter børnelammelse.....	2	—	4	4	1	1	—
„ „ „ hjertelidelse	4	—	—	—	—	—	—
„ „ „ asthma	11	1	—	1	—	1	1
„ „ „ taleforstyrrelser	—	1	—	12	—	—	—
„ „ „ refraktionsanomalier	45	19	100	75	41	—	7
„ „ „ usikker farvesans	1	1	3	2	8	—	1
„ „ „ mere end 30 sygedage	34	25	19	2	13	—	—

ninge i Dragsbæk ved Thisted er der plads til 100 personer under udmærkede forhold.

Nykøbing M. alderdomshjem har plads til 88 personer og har været fuldt belagt. Til de dårligste patienter er der 20 sengepladser, som dog ikke er samlet i en særlig afdeling. Hjemmet er ligesom Thistedes velindrettet og velleddet også med hensyn til sygepleje. Ingen af alderdomshjemmene har fast læge, idet de gamle frit kan vælge den af byens læger, som de ønsker. — På kommunens initiativ findes 35 aldersrentelejligheder indrettet i nybygninger. I byen er der 7 private stiftelser med plads til ca. 75 personer.

Landkommunerne. I 20 af amtets 52 landkommuner findes alderdomshjem, hvoraf halvdelen er opført eller udvidet og moderniseret efter krigen. I Nors toges et nyopført alderdomshjem i brug, og i Vejerslev-Blidstrup kommune agtes et opført i 1956. Adskillige kommuner har planerne færdige, men har ikke kunnet få byggetilladelse.

En del *kronisk syge* har ophold hos private og i alderdomshjemmene, andre i det private hvilehjem i Hundborg, som har plads til ca. 50 patienter og gamle mennesker. Her ud over findes intet hjem for kronisk syge i Thisted amt, og planerne om at indrette et i Nykøbing og et på herregården »Blidstrup« på Mors synes opgivet af økonomiske grunde.

Afvænningsforanstaltninger.

Narcomani er forholdsvis sjælden i denne del af landet, og det er muligt at føre ret nøje kontrol med hvert tilfælde. Enkelte skaffer sig dog ved at rejse rundt morfin o. l. hos inden- og udenamts læger og er vanskelige at styre. Da det oplystes, at en sådan morfinist var begyndt at give en anden mand morfinindsprøjtninger, anmeldtes sagen til politiet, som endnu ikke har afsluttet den.

Hvorvidt tilbøjelighed til umådeholden alkoholnydelse er større eller mindre her i amtet, hvor så mange landkommuner er »tørslagt«, end andre steder, er vanskeligt at sige.

Da antabus-behandlingen for nogle år siden kom frem, oprettedes i Thisted og Nykøbing M. udvalg til at arbejde hermed. De første par år var der nogen søgning, og i enkelte tilfælde opnåedes gode resultater. I år har kun få alkohollidende henvendt sig og fået lægelig og social bistand.

Erhvervshygieine og arbejderbeskyttelse.

Talrige kvindelige arbejdere på limfjordsøsters-kompagniet fik i fjor stærk eksemangreb, som viste sig at skyldes den affedtning af hænderne, som finder sted under muslinge-afskalning. Arbejderne beskytter sig nu enten med gummihandsker eller ved at fedte hænderne ind gentagne gange under arbejdet.

VI. Offentlig hygieine.

Sundhedsvedtægter.

Thisted købstad. En ny sundhedsvedtægt er trådt i kraft, stadfæstet af indenrigsministeriet den 17. juni 1955, som tillige stadfæstede den nye mælkevedtægt den 25. juni 1955. Regulativet for kødkontrol er stadfæstet den 20. december 1932 med ændringer af 14. oktober 1938.

Sundhedskommissionen har holdt 2 møder og behandlet 10 sager.

Boligtilsynet har ikke behandlet sager i 1955.

Nykøbing M. købstad. Sundhedsvedtægten er næsten 30 år gammel (stadfæstet den 2. juli 1927) og meget forældet. I 1949 udarbejdede sundhedskommissionen et forslag til en ny sundhedsvedtægt, som ikke er viderebehandlet siden. Et regulativ for kødkontrollen trådte i kraft i 1950 og en mælkevedtægt i 1951.

Sundhedskommissionen har holdt 2 møder og behandlet 7 sager.

Boligtilsynet har ikke behandlet sager i 1955.

Landkommunerne. En »Sundhedsvedtægt for landkommunerne på Mors« trådte i kraft i 1951 (stadfæstet den 8. februar 1951), og »Sundhedsvedtægt for landkommunerne i Thisted lægekreds« trådte i kraft i 1952 (stadfæstet den 17. juli 1952). Disse to sundhedsvedtægter, som tilsammen omfatter samtlige landkommuner i Thisted amt, er udarbejdede på grundlag af indenrigsministeriets normalsundhedsvedtægt 1948 og er praktisk taget enslydende. Et tillæg til disse sundhedsvedtægters afsnit om mælk og fløde (§§ 35—44 incl.) er af indenrigsministeriet stadfæstet den 25. august 1955. Særlige mælkevedtægter findes i Hurup, Vestervig-Agger (stadfæstet den 12. oktober 1954) og Skyum-Hørdum kommuner (stadfæstet den 21. februar 1955).

Tabel 11 a. Sundhedskommissionernes virksomhed i 1955.

	By- kommu- ner	Landkommuner med bymæssige bebyggelser m. over 2000 indbyggere	øvrige
1. Antal kommuner i kredsen ialt	2	0	52
2. „ „ uden sundhedsvedtægt ..			
3. Antal sundhedskomm., som har holdt møder	2		23
4. „ „ „ ikke har holdt møder, men be- handlet sager .			12
5. Antal aktive sundhedskommissioner (3+4)	2		35
6. Antal møder ialt	4		44
7. „ behandlede sager ialt	17		142
8. Antal sundhedskommissioner, i hvis møder embedslægen har deltaget	2		6
9. Antal møder, hvortil embedslægen har væ- ret indvarslet	4		10
10. Antal sundhedsvedt. stadfæstet før 1934 ..	1		
11. „ „ „ 1934—47 ..			
12. „ „ „ 1948 eller senere	1		52
13. Antal kommuner, som ikke har indsendt beretning			

Tabel 11 b. Sager behandlet af sundhedskommissionerne i 1955.

Antallet af behandlede sager angående	Bykommuner		Samtlige landkommuner
	Thisted	Nykøbing	m. bymæss. be- byggelser med over 2000 indb. øvrige
Udryddelse af skadedyr i beboelsesrum m. v.			
Føde- og plejehjem			2
Skoler, børnehaver m. v.			23
Vandforsyning		2	14
Afløb for spildevand		4	11
Levnedsmidler			8
Mælkekontrol			6
Stalde, husdyrhold, møddinger m. v.	2		2
Bagerier, brødudsalg og iskonditorier m. v.	2		27
Fisk, vildt, fjerkræ m. v.			2
Restaurationskøkkener			14
Boliger	2	1	
Soverum for medhjælpere og lærlinge			
Logihuse og svendehjem			
Sommerlejre (teltlejre), vandrehjem, beboelses- vogne o. l.			3
Svømmebassiner, badeanstalter og badestrande			13
Sundhedsfarlige virksomheder			3
W.C., latriner og pissoirer	1		
Lossepladser			11
Renovationsudførsel			
Pelsdyrfarme	2		
Garager			
Barber- og frisørstuer			
Kirkegårde			
Andre forhold	1		3

Sundhedskommissionernes virksomhed og arten af de sager, som er behandlet, fremgår af tabellerne 11a og 11b, som er sammendrag af sundhedskommissionernes skematiske årsberetninger. Af landkommunernes 52 sundhedskommissioner har 23 holdt møder (31) og 12 på anden måde haft sager til behandling (8). Der var således 17 sundhedskommissioner (14), der ikke viste livstegn i årets løb. 9 læger og 9 dyrlæger er medlem af sundhedskommissionerne, oftest formænd. Embedslægerne har medvirket i en række sager angående vandforsyning, spildevandsafløb, boliger og mælkekontrol.

Ligesom de 7 foregående år afholdt embedslægerne i efteråret et møde for amtets sundhedskommissioner. Mødets hovedemne var levnedsmiddelkontrol, som belystes af amtslæge Folke, bl. a. med omtale af en muse-tyfusepidemi i Thisted og omegn. Stadsdyrlæge Nørgaard, Thisted, talte om tilsyn med levnedsmiddelforretninger, fabrikinspektør, frk. Hunderup Jensen, Thisted, om bagerieftersyn, stadsdyrlæge S. Kristensen, Nykøbing M., om laboratorieundersøgelser af konsummælken fra landmeje-

rierne på Mors, og kredslæge Stigaard om dybfrosne levnedsmidler. I mødet deltog ca. 100 sundhedskommissionsmedlemmer og andre indbudte.

Drikkevandsforsyning.

Thisted vandværk, som har 8 ca. 12 m dybe borer, er ikke ændret i årets løb. Middelvandsforbruget pr. indbygger pr. døgn var 276 liter (206). I 1937 var det 137 liter.

Vandets bakteriologiske kvalitet undersøges hyppigt, idet det i de senere år har vist sig, at der jævnligt kan påvises coli i nogle af borerne. I anledning af en sag om vandindvindingsret for Thisted vandværk, byens mejerier, slagteriet og de private vandværker i Thisted landsogn har landvæsenskommissionens teknisk sagkyndige udarbejdet en oversigt, hvoraf det fremgår, at de kemiske analyser af områdets vand var tilfredsstillende. De bakteriologiske analyser af 67 vandprøver udtaget af Thisted vandværk i årene 1946—54 viste, at 17 prøver indeholdt coli, som påvises i 5 af borerne og forekom lejlighedsvis særlig i årene 1952 og 1953. I 1955 fandtes coli type I i 6 af de 16 foretagne bakteriologiske vandanalyser.

I sin redegørelse anfører den teknisk sagkyndige, at årsagen til denne forurening af grundvandet sikkert må søges i vandindvindingsområdets geologiske forhold — det består af kridt med mange revner, dækket af kun $\frac{1}{2}$ —1 meter overjord — i forbindelse med et stigende antal W.C.-installationer i byens omegn med afløb til sivebrønde. Sagen behandledes af landvæsenskommissionen i et møde den 28. oktober, hvor det henstilledes til vandværket at foretage nye prøveboringer for at finde bakteriologisk tilfredsstillende vand.

Nykøbing M. vandværk, som fik vandindvindingsret ved landvæsenskommissionskendelse af 10. januar 1952, har 21 ca. 30 m dybe borer i en eng, der i flere af årets måneder omdannes til en sø. Vandet iltes ved elektroblæser og passerer et sand- og koksfilter. 4 bakteriologiske vandanalyser i årets løb har været tilfredsstillende. Middelvandforbruget pr. indbygger pr. døgn var 275 liter (279).

Landkommunerne. Der findes 90 vandværker, hvoraf 60 i Thisted lægekreds og 30 på Mors. De anvender alle grundvand og er forsynet med automatisk pumpe og hydrofor undtagen Sundby Mors og Gøttrup vandværker, som har højdebeholdere. Nogle vandværker ilter og filtrerer vandet (Klitmøller, Snedsted, Hurup, Solbjerg, Sundby Mors), medens langt de fleste kan anvende råvandet, som det er. Der anlagdes ikke nye vandværker i år, men en del blev udvidet og moderniseret. — I disse år udvides mange vandværker, bl. a. med nye borer, og der må lægges vægt på, at det foregår under sundhedskommissionens og embedslægernes hygieiniske kontrol. Bl. a. for at styrke disse bestræbelser henledte amtsrådet i fjor sognerådenes opmærksomhed på indenrigsministeriets cirkulære af 10. oktbr. 1941 vedr. medvirken fra kommunernes side til oprettelse af private vandværker.

Ved de årlige vandanalyser i medfør af sundhedsvedtægterne undersøgte vandprøver fra samtlige vandværker på Mors og fra 28 vandværker i Thisted lægekreds, fortrinsvis sådanne som i tidligere år havde vist mindre gode analyser. De fleste prøver undersøgte både bakteriologisk og med en supplerende kemisk analyse. I nedenstående oversigt er resultaterne af de bakteriologiske analyser opført, men ikke de kemiske, som dog i en del tilfælde har været vejledende ved bedømmelsen af vandets kvalitet i sundhedsmæssig henseende.

**Oversigt over vandanalyser i 1955 fra vandværker
i Thisted amts landkommuner.**

	Thisted lægekreds	Morsø lægekreds	Ialt
Antal undersøgte vandværker	28	30	58
„ vandprøver	35	38	73
Antal vandværker med:			
Kimtal under 100	18	12	30
„ mellem 100 og 1000	5	8	13
„ over 1000	5	10	15
Colibakterier	1	3	4

I vandprøver fra 15 vandværker fandtes således over 1000 kim pr. ml., hvilket dog i adskillige tilfælde skyldtes forurening ved prøvetagningen eller manglende nedkøling af vandprøven under forsendelsen. En gentagen vandprøve viste i så fald normale kimal.

Enkelte vandværkers forhold giver anledning til nærmere omtale:

Gøttrup vandværk: En vandprøve i september indeholdt varmbloodscoli og meget høje kimal, hvorfor kogning af vandet påbødtes. I senere prøver fandtes færre kim og ingen coli, men ved den kemiske analyse stadig salpetersyre og fosforsyre som tegn på forurening med overflade- eller kloakvand. Man har mistanke om, at byens kloak, som passerer tæt forbi vandværket, ikke er tæt, men havde ved årets udgang endnu ikke bekostet den nødvendige undersøgelse af forholdene. I en avisnotits omtaltes det, at der på grund af forholdene blev drukket usædvanlig meget juleøl i Gøttrup i år!

Frøstrup vandværk blev udvidet med en ny boring.

Amtoft vandværk har i nogle år haft lovlig høje kimal.

Klitmøller vandværk lod foretage en betydelig udvidelse af rensningsanlægget.

Tilsted vandværk søgte teknisk assistance i anledning af forurening ved oversvømmelse i pumpehuset og med henblik på en udvidelse.

Sjørring vandværk: Vandprøverne har de sidste to år vist tilfredsstillende kimal, men indholdet af fosforsyre og salpetersyre tyder på forurening med overfladevand, som antagelig stammer fra spildevandsafløb i nærheden. Byens kloakforhold er ikke så gode, og det er henstillet til sognerådet at få foretaget en teknisk undersøgelse af mulighederne for at bedre dem.

Nørhaa vandværk fik boringen istandsat i anledning af, at en vandprøve viste for høje kimtal.

Bedsted stationsbys vandværk blev udvidet og har udmærket vand.

Hurup vandværk har de sidste år gennemgået en betydelig udvidelse og modernisering, og flere vandprøver viste tilfredsstillende analyser.

Thorup vandværk på Mors: Der påvistes coli, type II, og kogning af drikkevand påbødes. Med teknisk assistance opnåede man, at en vandprøve 12 dage senere var fuldt tilfredsstillende.

Centrum-Ljørslev vandværk viste meget høje kimtal og coli (intermediær type I), hvilket foranledigede påbud om kogning af drikkevand og teknisk assistance.

Sdr. Draaby vandværk: I anledning af påvist coli (aerogenes type I) blev vandværket underkastet en større reparation og udvidelse.

Vodstrup vandværk antog teknisk assistance i anledning af varmbloodscoli i vandet. En ny prøve en måned senere var fuldt tilfredsstillende.

Elsø vandværk viste coli type I, og *Tødsø syd vandværk* for høje kimtal og antog teknisk assistance.

Tæbring vandværk havde en overgang for høje kimtal og coli (intermediær type I) og blev fulgt med månedlige analyser.

Ø. Jølby vandværk har som omtalt i tidligere beretninger haft store vanskeligheder at kæmpe med i mange år. Efter at en vandprøve i november 1954 viste sig at indeholde coli, lykkedes det i 1955 at få tilkastet en gammel og defekt brønd beliggende 60 m fra vandværkets boring. Et par hundrede meter herfra findes tillige et større »Jordfaldshul«, hvor dybgrundens kalklag når omtrent op til overfladen. Med assistance af en vandværksingeniør undersøgte man ved en natriumkloridprøve (100 kg salt) og en farveprøve (1 kg ponceau), om der skulle være direkte forbindelse mellem hullet og vandværkets vandårer. Det lykkedes dog ikke at påvise en sådan forbindelse.

Mejeriernes brugsvand.

Af amtets 33 landmejerier får 3 deres vand fra stedets vandværk, medens de øvrige har egne brønde og boringer. I årets løb udtoges prøver fra 12 af mejerierne, hvoraf 7 viste tilfredsstillende analyser, og 3 mindre tilfredsstillende. På 2 mejerier, hvor der fandtes varmbloodscoli i vandet, påbødes kogning af alt vand til drikke- og mejeribrug.

Brøndene i landkommunerne

har ikke været genstand for systematisk undersøgelse, men på opfordring har embedslægerne gennem årene undersøgt adskillige, der så godt som alle har været uforskriftsmæssige og forurenede. På Mors undersøgte 3 brønde, som alle indeholdt coli, og i Thisted lægekreds undersøgte 5 brønde, hvoraf 2 havde coli i vandet og 1 alt for høje kimtal. Boringen ved Visby præstegård blev bragt i orden, og ved Aas børnehjem

blev der projekteret en ny boring 42 meter fra den gamle, hvis vand blev forurennet af en utæt kloak.

Kontrol med næringsmidler.

Epidemisk sygelighed er ikke forekommet blandt personale i virksomheder, der er beskæftiget med fremstilling og distribuering af næringsmidler. En næringsmiddelepidemi — musetyfus — fremkaldt af inficeret, røget makrel er omtalt side 9.

A. Kødkontrol.

Ved det offentlige slagtehus i Thisted, som er bortforpagtet til Thisted Andels-Svineslagteri, varetages kødkontrollen af slagteriets dyrlæger. I Nykøbing M. foretages kødkontrollen ved det offentlige slagtehus af stadsdyrlægen.

Beretninger om kødkontrollen afgives af dyrlægerne direkte til veterinærdirektoratet. Der er ikke forelagt embedslægerne sager vedrørende kødkontrollen i købstæderne eller landkommunerne.

B. Mælkekontrol.

Vedr. købstædernes mælkekontrol henvises til oplysningerne i tabel 12. Ifølge sundhedsvedtægternes bestemmelser må der i begge byer kun forhandles varmebehandlet konsummælk bortset fra børnemælk, som forhandles i Thisted. Salget af børnemælk udgjorde i år kun to trediedele af forrige års salg.

Det gennemsnitlige mælke- og flødeforbrug pr. indbygger i Thisted var i 1955 166 liter og en del lavere end året forud, hvor det var 182 liter. Også i Nykøbing er mælkeforbruget — ligesom i de fleste byer her i landet — nedadgående. Set fra et folkeernæringsmæssigt synspunkt er denne ændring i forbrugervanerne beklagelig.

Bemærkelsesværdigt er det, at både Norge og Sverige har et langt større mælkeforbrug end landbrugslandet Danmark.

Tabel 12.

Mælkekontrol.

	Thisted	Nykøbing M.
Antal mejerier	2	2
„ mælkeudsalg	10	18
„ vogne	8	12
„ børnemælksgårde	2	
Dagligt salg i liter af:		
varmebehandlet sødmælk	3370	3244
kærnemælk	522	522
børnemælk	428	0
<i>Besætningskontrol:</i>		
Antal dyrlægeundersøgte køer	11370	12216
„ tilfælde af yverbetændelse	128	176
„ „ „ børllidelser	7	9
„ „ „ andre sygdomme	6	10
<i>Leverandørmælken:</i>		
Reduktaseprøver under I klasse (pct. af udtagne prøver)	11	30
Pos. brucellaantistofreaktion („ „ „ „)	0	0
„ „ („ „ unders. besætn.)		
<i>Handelsmælken:</i>		
Over 25000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)		
pasteuriseret mælk	57	41
lav „ „	56	23
stassaniseret „		
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)		
pasteuriseret mælk	28	35
lav „ „	45	10
stassaniseret „		
Fosfatasepositive prøver (pct. af udtagne prøver)	1,4	1,4
<i>Spiseis:</i>		
Over 100000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)....	5	
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)	35	

Fra stadsdyrlægernes beretninger kan iøvrigt oplyses følgende:

Thisted. I den varmebehandlede sødmælk lå kimtallet gennemgående for højt, og colibakterier fandtes for ofte i mælken. I 10 % af børnemælken kunne der påvises hæmolytiske streptococcer. Flaskerensningen var nogenlunde god, men 16 af de 64 undersøgte flasker måtte dog betegnes som dårligt rensede. — Fra den 1. juli traf byrådets mælkeudvalg foranstaltning til, at henved halvdelen af byens mælkeudsalg og -vogne blev nedlagt. Denne rationalisering af mælkesalget gjorde ikke ubetinget lykke i alle kredse, men den må fra hygieinisk side hilses med tilfredshed, idet ordningen muliggør en forbedring af udsalgenes hygieiniske standard.

Nykøbing M. Bortset fra kærnemælken, som viste en mindre og stærkt

tiltrængt fremgang, var kvaliteten af samtlige mælke- og flødesorter noget ringere end i 1954. Spandemælken var som sædvanligt af en betydeligt dårligere kvalitet end flaskemælken.

Stadsdyrlægen omtaler, at samtlige leverandører er optaget i landsregistret for tuberkulosefri ejendomme. Imidlertid blev der i februar konstateret tuberkulose i en besætning på 8 køer, hvorfor mælkeleverancen straks blev standset og køerne slagtet. Efter rensning og desinfektion og indsættelse af en ny besætning kunne mælkeleverancen genoptages.

Landkommunerne. For Hurup, Vestervig-Agger og Skyum-Hørdum kommuner, som har særlig mælkevedtægt, foretages mælkens laboriemæssige undersøgelse af stadsdyrlægen i Thisted. Resultaterne tilstilles de kontrollerende dyrlæger og foreligger ikke i en samlet opgørelse.

For de øvrige landkommuner gælder sundhedsvedtægtens almindelige bestemmelser om mælkekontrol, ifølge hvilke sundhedskommissionerne skal lade foretage hyppig laborieundersøgelse af mælk og fløde. Embedslægerne fik i 1954 gennemført en forsøgsvis ordning, hvorefter landpolitiet mindst 4 gange årligt indsender prøver af konsummælk og fløde til undersøgelse i stadsdyrlægenes laboratorier i Thisted og Nykøbing M. Vedkommende mejeri og embedslæge underrettes om resultaterne, der har vekslet meget fra mejeri til mejeri. Som helhed har prøverne vist, at landmejeriernes konsummælk og fløde i hygieinisk henseende langt fra er af en så god kvalitet som byernes, hvor man har en gennemført mælkekontrol. Dette er i og for sig ikke overraskende, men gør det ønskeligt i medfør af sundhedsvedtægten at foretage hyppigere laboriekontrol og antage bakteriologisk kyndige dyrlæger til eftersyn og vejledning af landmejerierne.

C. Diverse.

I købstæderne har stadsdyrlægerne sammen med politiet foretaget mindst 4 eftersyn årligt af mælkeudsalg, slagter- og viktualieforretninger. Der findes endnu enkelte forretninger, som særlig angående tilberedningsrummene ikke er forskriftsmæssigt indrettet, og der blev givet en del mundtlige pålæg om bedre installationer, vedligeholdelse og renlighed. I landkommunerne i Thisted politikreds efterses levnedsmiddelforretninger og restaurationskøkkener jævnligt af politiet.

I sin beretning nævner stadsdyrlægen i Thisted, at han i efterårsmånederne har foretaget en del undersøgelser af gæs og ænder hidrørende fra de såkaldte »andespil«, og at fjerkræet ofte var fordærvet og kun i et enkelt tilfælde kunne godkendes som menneskeføde. Sammenligner man de krav, siger stadsdyrlægen, som man stiller til slagter- og viktualieforretninger med de forhold, hvorunder andespillene foregår, burde disse sidste forbydes.

Kontrol med østers. Som omtalt i tidligere beretninger påbegyndtes i 1947 forsøg med kloring af det vand, som fra Klosterfjorden ved Nykøbing M. ledes ind i »Limfjordsøsterskompagniets« opbevaringsbassiner.

Man tilsætter nu luftformig klor i en koncentration på 3 mgr.%, hvilket som regel er tilstrækkeligt. I årets løb udtoges 15 sæt vandprøver fra bestemte steder i bassinerne, hvoraf de 11 sæt viste sig tilfredsstillende. Østerskompagniets arbejdere undersøges af kredslægen og kontrolleres i særdeleshed med henblik på smitsomme tarmsygdomme (tyfus, paratyfus m. v.), som ikke er forekommet i beretningsåret.

Bolighygieine, gader, anlæg m. m.

I *Thisted* opførtes 8 nye huse med ialt 9 lejligheder (1954: 13, 1953: 54, 1952: 37, 1951: 17, 1950: 16, 1949: 75), men der nedlagdes i årets løb 13 lejligheder. Siden krigen er lejlighedernes antal forøget med ca. 500, men til trods for, at folketallet siden 1939 kun er steget med godt 1000, er der stadig mangel på lejligheder. Under kommunens husvildeforsorg var 264 personer, hvoraf næsten halvdelen børn.

I *Nykøbing M.* opførtes 30 nye lejligheder (1954: 65, 1953: 28, 1952: 69, 1951: 26). Boligsituationen er endnu ikke god, men det lykkedes dog kommunen at nedlægge en husvildeafdeling indrettet i en gammel realskole, medens et barakkompleks stadig er i brug.

Kredslægen nævner, at det i de gamle, centrale dele af byen skorter meget på renlighed og naturligt lys i lejlighederne. Særlig mangelfuld er køkkenhygieinen, idet der mange steder ikke findes spisekammer; man klarer sig med et skab i køkkenet, på gangen eller loftet. Mange af de gamle lejligheder mangler entré, så man fra trappegangen træder direkte ind i soveværelse eller opholdsstue. — En del af byens vestlige gader er meget lavt beliggende ud mod en eng, som ved højvande i Limfjorden omdannes til en sø, idet åløb og kloakker så ikke kan komme af med vandmasserne. Husene i disse gader er meget fugtige, og regulære oversvømmelser forekommer ikke så sjældent. Et afvandingsprojekt er under forberedelse.

Begge byer har velindrettede offentlige legepladser.

I *landkommunerne* og ikke mindst stationsbyerne bygges der ret livligt, og der er her næppe nogen egentlig boligmangel. Men mange gamle huse på landet er dårligt byggede og meget fugtige.

Idræt, friluftsliv og badning.

Begge byer har store idrætsforeninger og et velindrettet stadion.

Nykøbings badestrand på Ørodde — kun 1 km fra byens centrum — er udmærket og veludstyret med badekabiner, toiletter, affaldskasser og vandværksvand. Under uheldige strømforhold forurenes vandet fra byens hovedkloak. På Refshammer fortsattes kystsikringen og beplantningen til en ny offentlig badestrand, og her findes også byens velordnede lejrplads.

Thisted kommunale søbad, som åbnedes i 1952, er velindrettet, men vandet forurenes ofte slemt fra kloakudløbene i havnen og øst for den, hvor der ikke er rensningsanlæg.

Der er endnu ingen offentlig varmtvandsbadeanstalt i de to byer. Thisted byråd har hensat godt to hundrede tusinde kroner til dette formål, men der er i årets løb ikke sket fremskridt med byggeplanerne.

I *landkommunerne* er der nu idrætspladser i næsten alle sogne, som regel i skolens nærhed.

Ulemper forårsaget af lugt, røg, støv, støj o. l.

er ikke forekommet i 1955.

Kloakering.

Thisted. Ingen ændringer af kloakanlægget. To af byens hovedkloakker har udløb i havnen, hvor vandet på dage med stillestående vand eller svag sydøstlig vind er stærkt forurennet af ekskrementer, præservativer m. m. Publikum klager ofte og ganske berettiget over, at forholdene i perioder er således i fiskerihavnen, hvor fisk opbevares i hyttefadene.

Nykøbing M. Der lagdes nye kloakledninger i den sydlige del af byen, som, når anlægget er færdigt, får udløb i Klosterfjorden efter at have passeret et mekanisk rensningsanlæg.

Septiktanke og sivebrønde tillades i de to byer kun udenfor de kloakerede områder og kun sjældent.

Landkommunerne. I Hurup og Ydby fortsattes arbejdet med omlægning og udvidelse af kloakanlægget.

Statens vandløbsudvalg indstillede i et møde den 30. marts et kloakeringsprojekt for den østlige del af Klitmøller til godkendelse. Den vestlige del af byen blev kloakeret for nogle år siden.

På Mors er der udarbejdet kloakprojekter bl. a. for Tæbring og Sundby Mors.

Der toges prøver fra kloakrensingsanlæggene i Dragsbæk, Skjoldborg og Østerild. Sidstnævnte sted konstateredes det, at kloaktilløbet til rensningsanlægget var tilstoppet, hvorfor det måtte graves op og renses. Da der udføres mange w.c.-installationer på landet i disse år, må opmærksomheden atter henledes på, at tegninger og oplysning om kloakledningens og eventuel sivebrønds afstand fra nærmeste drikkevandsbrønd, samt sivebrøndens dybde og septiktankens konstruktion skal forelægges sundhedskommissionen til godkendelse.

Dag- og natrenovation.

Thisted. Natrenovationen ophævedes for en del år siden, da w.c.-installation blev obligatorisk. Ved årets udgang var der 2967 w.c.-sæder i byen.

Dagrenovationen formales i et Dano-konverteringsanlæg, som toges i brug i 1949. Det ligger 3 km uden for byen ved et engdrag, som opfyldes med den formalede dagrenovation. I komposten udvikler der sig en sådan varme, at rotter ikke kan holde til i den.

I byen findes 2201 skarnkasser af standardstørrelse. De tømmes ugentlig, idet de ved kommunens foranstaltning køres til Dano-anlægget med låg på og her udskiftes med kasser, som er spulet rene. I årets løb behandles 3300 tons dagrenovation på denne måde, som for byen betyder et stort hygieinisk fremskridt.

Nykøbing M. Antallet af skarnkasser var 3199, og dagrenovationen tømmes i halvt lukkede vogne og køres til byens losseplads, som for tiden er beliggende ved Klosterfjorden, hvor skraldet benyttes til opfyldning. Der findes endnu 240 latrintønder i brug; natrenovationen køres i lukkede vogne til en cementbeholder et par kilometer uden for byen, hvorfra den senere spredes på nærliggende marker.

Landkommunerne: intet særligt.

Destruktionsanstalter.

Ingen ændringer eller nyanlæg i årets løb.

Begravelsesvæsen.

Embedslægerne har afgivet erklæringer vedr. projekter om udvidelse af Vestervig og Ejerslev kirkegårde samt om lighuse ved Tæbring og Dragstrup kirker.

Krematorier findes ikke i Thisted amt.

VII. Lovgivning vedrørende medicinalpersoner m. m.

Læger.

Intet at bemærke.

Andre medicinalpersoner.

To tandteknikers annocering var ikke i overensstemmelse med den nye tandlægelovs bestemmelser og blev ændret.

Apotekervæsen.

Fjerritslev apotek gennemgik en omfattende ombygning og modernisering.

Thisted Svaneapotek arbejder med forslag om en tiltrængt ombygning og udvidelse.

Frøstrup apoteks håndkøbsudsalg i Vesløs blev flyttet, og Vils apoteks håndkøbsudsalg i Outrup fik ny bestyrer.

Forhandling af svangerskabsforebyggende midler.

Forhandling af præservativer godkendtes hos en tobakshandler i Thisted, medens et andragende om tilladelse til postordreforsendelse ikke kunne imødekommes.

Tabel 14. VIII. Embedslægerens virksomhed.

	Thisted lægekreds	Morsø lægekreds	1955 ialt	1954 ialt
<i>A. Antal embedsmæssige eftersyn og møder m. m.</i>				
Eftersyn af institutioner, virksomheder og alm. sundhedsmæssige forhold	62	35	97	85
Eftersyn i anl. af epidemiske sygdomme	2		2	
Sundhedskommissionsmøder	5	9	14	12
Landvæsenskommissionsmøder	1		1	
Jordemoderkonferencer	3	1	4	4
Sundhedsplejerskekonferencer	1		1	1
Skolelægekonferencer	5		5	2
Andre møder og foredrag	9	2	11	8
<i>B. Retslig virksomhed.</i>				
1) Arrestlægevirksomhed.				
Antal arresthuse	1	1	2	2
„ besøg ialt	49	49	98	112
„ alm. lægeundersøgelser af nyind- satte fanger	40	34	74	93
2) Anden retslig virksomhed.				
Antal lovmæssige (medicolegale) ligsyn .	35	10	45	42
„ „ „ obduk- tioner	3	2	5	3
„ undersøgelser af personers sinds- tilstand	6	7	13	17
„ andre retsmedicinske undersøgelser	5	10	15	15
„ erklæringer ang. børns avlingstid	11	9	20	26

I tilslutning til de skematiske oplysninger i tabel 14 kan oplyses, at amtslægen sammen med den farmaceutiske visitator har eftersat samtlige apoteker og som helhed fundet forholdene tilfredsstillende.

I arresten i Thisted var 6 fanger under lægebehandling, heraf dog ingen indlagt i sygehus. Hos en kvindelig arrestant påvistes udbredt lunge-tuberkulose, men det lykkedes ikke arresthuslægen eller tuberkulosestationen at overtale hende til at modtage sanatoriebehandling eller nogen anden behandling.

I arresten i Nykøbing M. var 9 fanger under lægebehandling, heraf dog ingen indlagt i sygehus. De hygieiniske forhold er i begge arresthuse tilfredsstillende, og epidemiske eller veneriske sygdomme er ikke forekommet.

ÅRSBERETNING

FOR

THISTED AMTS TUBERKULOSESTATIONER

VED

GEORG BINDSLEV
OVERLÆGE, DR. MED.

MOGENS HOLM
AFDELINGSLÆGE

CENTRAL

Krabbesholm sanatorium, Skive.
Lægerne træffes på telefon Skive 1075.

NYKØBING MORS

Sygehuset; stationens telefon: Nykøbing 574.
Konsultation: hver fredag kl. 10—12
1. og 3. torsdag i hver måned, kl. 15—16½.
Eftersyn af tuberkulinprøver, BCG-vaccination m. v.:
hver mandag kl. 17—18.
Sygeplejersken træffes igrødt på telefon Nykøbing 810.
Overlægen træffes (på tub. stationen) **for forespørgsler:**
1. onsdag i hver måned, kl. 13½—14½.

VESTERVIG

Sygehuset.
Konsultation: 1. torsdag i hver måned, kl. 10—11.
Sygeplejersken træffes igrødt på telefon Nykøbing 810 eller 574.

THISTED

Sygehuset; stationens telefon: Thisted 448.
Konsultation: hver mandag kl. 10½—12½.
2. og 4. torsdag i hver måned, kl. 14½—16.
Eftersyn af tuberkulinprøver, BCG-vaccination m. v.:
hver fredag kl. 17—18.
Sygeplejersken træffes igrødt på telefon Thisted 879.
Overlægen træffes (på tub. stationen) **for forespørgsler:**
1. onsdag i hver måned, kl. 16—17.

FJERRITSLEV

Sygehuset.
Konsultation: 4. tirsdag i hver måned, kl. 10—11.
Sygeplejersken træffes igrødt på telefon Thisted 879 eller 448.

Tuberkulosestationerne er lukkede: søn- og helligdage
grundlovsdag efter kl. 12
juleaftensdag
mellem jul og nytår

Bestyrelsens formand: amtmænd *H. Egedorf, Thisted.*
Leder: overlæge, dr. med. *Georg Bindslev.*
Afdelingslæge: *Mogens Holm.*
Reservelæge: *Klavs Chievitz.*
Regnskabsfører: amtsfuldmægtig *Nissen*, amtskontoret, Thisted.
Sygeplejerske frk. *M. Brøgger*, Thisted, telefon 879.
Sygeplejerske frk. *K. Andersen*, Nykøbing M., telefon 810.

Stationsarbejdet omfatter Thisted amtslægekreds, herunder købstæderne Nykøbing Mors og Thisted, med et samlet indbyggerantal på 86803. Der holdes faste konsultationer i *Nykøbing, Vestervig, Thisted og Fjerritslev*.

Samlet antal fastaverterede lægekonsultationsdage	Stationen i				hele Amtet
	Nykøbing	Vestervig	Thisted	Fjerritslev	
	71	11	73	11	166

Det samlede antal konsultationer i 1955 var 10146 — konsultationerne fordeles sig på de 4 distrikter og for hele amtet som vist i følgende tabeller.

Antal konsultationer.

Tuberkulose stationen i		1955	1954	Årsgennem- snit 1949—53
Nykøbing	Land	1383	1448	1312
	by	1023	1244	1375
	række-us.	1479	677	1833
	Ialt:	3885	3369	4520
Vestervig	Land	280	363	216
	række-us.	87	45	51
	Ialt:	367	408	267*
Thisted	Land	2398	2722	3517
	by	1156	1120	1659
	række-us.	2113	1886	3080
	Ialt:	5667	5728	8256
Fjerritslev	Land	165	247	85
	række-us.	62	51	57
	Ialt:	227	298	142*
Tilsammen Thisted amt	Land	4226	4780	4890
	by	2179	2364	3034
	række-us.	3741	2659	4934
	Ialt:	10146	9803	12858**

*) kun 1953, sept.-dec.

**) uden folkeundersøgelserne.

I følgende oversigt indgår en og samme person kun een gang i kalenderårets løb.

Antal undersøgte personer.

	by	land	ialt
Børn (under 15 år)	1291	487	1778
Mænd, 15 år eller over	772	1013	1785
Kvinder, 15 år eller over	618	761	1379
Ialt:	2681	2261	4942

**Foranledningen til undersøgelsen
af de 3164 voksne.**

Tidligere konstateret tub. sygdom.....	233
symptomer	703
tuberkuløst milieu	294
obligatorisk undersøgelse (række-us.)	1486
andre forhold	448

I 1955 er, sammenlignet med foregående år, fundet følgende tilfælde af lungetuberkulose:

	1955	1954	1953	1952	1951	1950	1949
+ TB i expectorat (direkte eller ved dyrkning)	5	6	14	18	10	29	23
+ TB i ventrikelskyllevand	1	7	8	7	3	21	12
lukket aktiv lungetuberkulose	0	2	0	1	5	10	6
Ialt:	6	15	22	26	18	60	41

Fordeles de 6 nye aktive tilfælde af lungetuberkulose efter de forhold, der har givet anledning til undersøgelsen, fås følgende skema:

Anledning til undersøgelsen	1955	1954	1953	1952	1951	1950	1949
Symptomer	6*)	7	17	18	11	20	25
tuberkuløst milieu	0	0	2	7	2	10	11
folkeundersøgelsen 1950	0	0	0	0	4	25	—
folkeundersøgelsen 1953	0	5	2	—	—	—	—
anden rækkeundersøgelse	0	2	1	1	1	1	1
anden tuberkulose ell. tidl. tuberkulose.....	0	0	0	0	0	4	4
anden årsag	0	1	0	0	0	0	0

*) heraf 2 konstateret andetsteds.

Tabellen viser, at alle de nye tilfælde af tuberkulose er fundet ved undersøgelse af patienter, der henvises af de praktiserende læger på grund af symptomer; man må derfor fremdeles indskærpe nødvendigheden af undersøgelse, hvis der er selv de ringeste symptomer, der kan tyde på tuberkulose. Det må dog fremhæves, at rækkeundersøgelser og begrænsede folketuberkuloseundersøgelser også i fremtiden har sin store betydning, når målet er at få tuberkulosen praktisk talt udryddet.

I 1955 er desuden fundet 7 tilfælde af **extrapulmonal tuberkulose** (alle 7 konstateret andetsteds, på hospitalsafdelinger etc.). Tilfældene er medregnet i efterfølgende oversigt.

Andre lidelser hos de undersøgte.

1 abscessus tub. colli	3 otitis tub., seqv.
1 adenitis tub. colli	10 pneumonia
1 BCG-komplikation	6 pneumonirest
4 BOECKs sarcoid	2 pneumothorax spontaneus
2 bronchitis chronica	3 pleuritis exsudativa
5 cancer pulmonis	3 silicosis
8 diabetes mellitus	1 spondylitis tub.
1 empyema	1 tub. epididymidis
6 erythema nodosum	1 tub. genus
8 fibrosis pulmonum	7 tub. pulm. fibrosa
30 infiltratio pulmonis	21 tub. pulm., vetus
1 lupus vulgaris	2 tub. urogenitalis
10 lymphomata hilarum	

I de følgende 2 tabeller gives en oversigt over tuberkulosen i Thisted amt.

Tuberkuloseregister for Thisted amt.

	Tub pulm.	Anden tub.	Ialt
Patienter overført fra 1954	169	36	205
Tilgået tuberkuloseregistret i 1955	0	0	0
Patienter, hvis sygdom er konstateret i 1955	6	7	13
Patienter, som er tilflyttet i 1955	2	0	2
Patienter, som tidligere er registreret som tub. pulm., nu registreret som anden tuberkulose	0	0	0
Patienter, som tidligere er registreret som anden tu- berkulose, nu registreret som tub. pulm.	+1	÷1	0
Ialt indgået i tuberkuloseregistret	178	42	220
Udgået af tuberkuloseregistret ved årets udgang:			
Helbredt	28	3	31
Fraflyttet	7	0	7
Døde af tuberkulose	2	1	3
Døde af anden årsag	0	0	0
Ialt udgået af tuberkuloseregistret	37	4	41
Overført til 1956	141	38	179

Af de 3 patienter (2 med tub. pulm. og 1 med extrapulmonal tuberkulose), som døde i 1955, havde stationerne forinden kendskab til de 2. Det sker altså stadig, at tuberkulosestationerne for flere patienters vedkommende først får besked gennem dødsanmeldelsen. Dette forhold må derfor indskærpe nødvendigheden af henvisning til undersøgelse på tuberkulosestation, hvis der er selv de ringeste symptomer, der kan tyde på tuberkulose. Tidlig diagnose har også i høj grad betydning derved, at den

muliggør hurtig og grundig undersøgelse af den syges milieu, hvorved atter nye tilfælde vil kunne findes.

Oversigt over tuberkulosepatienter i Thisted amt 31. december 1955.

1. Lungetuberkulose, +TB i 1955:	Mænd	Kvinder	Drenge	Piger	ialt
Expectorat +TB	13	4	0	0	17
Ventrikelskyllevand +TB	6	10	0	0	16
tilsammen	19	14	0	0	33
2. Lungetuberkulose, tidligere +TB:					
Sidst bacillær i 1954.....	18	9	0	1	28
Sidst bacillær i 1953.....	15	13	0	1	29
Sidst bacillær i 1952.....	6	12	0	0	18
TB påvist før 1952	14	16	0	1	31
tilsammen	53	50	0	3	106
3. Lungetuberkulose, TB aldrig påvist:					
Aktiv i 1955	0	0	1	0	1
Aktiv i 1954	1	0	0	0	1
Aktiv i 1953	0	0	0	0	0
tilsammen	1	0	1	0	2
Lungetuberkulose ialt	73	64	1	3	141
4. Anden tuberkulose:					
Pleuritis serosa primaria.....	3	0	0	0	3
Andre tub. sygdomme	11	21	3	0	35
tilsammen	14	21	3	0	38
Tuberkulosepatienter ialt	87	85	4	3	179

Det fremgår af tabellen, at tuberkulosestationerne i 1955 har fået forbindelse med 38 af de patienter, der i Thisted amt er lidende af extrapulmonal tuberkulose; det er lidt flere end i de 3 foregående år, men de 38 repræsenterer sandsynligvis endnu ikke det virkeligt eksisterende antal. I denne forbindelse erindres de praktiserende læger og sygehusene om den pligt, de siden 1. januar 1951*) har til at anmelde ikke alene tilfælde af lungetuberkulose, men også alle tilfælde af extrapulmonal tuberkulose, såsnart de er konstateret, til amtets centraltuberkulosestation, Krabbesholm sanatorium pr. Skive.

Følgende tabel viser en opgørelse pr. 100000 indbyggere:

Åbne tilfælde af lungetuberkulose	1955	1954	1953	1952	1951	1950	1949
(exp. +TB)	20	29	40	50	51	62	58
Døde af lungetuberkulose	2	3,5	8	3,5	13	7	19

*) Jvfr. Sundhedsstyrelsens »Cirkulære til landets læger vedrørende anmeldelse af tuberkulose« af 19. december 50. I cirkulæret bemærkes, at praktiserende læger, der stiller diagnosen tuberkulose, fritages for at udfylde anmeldelsesblanketten, såfremt patienten strax henvises til nærmere undersøgelse og behandling på tuberkulosestation, specialafdeling eller hos speciallæge.

De bacillære tilfælde i amtet er såvidt muligt alle typebestemt. Tuberkulosestationerne har kendskab til 8 patienter med *bovin* infektion, deraf 1 nykonstateret i 1955.

Af de i 1955 i registret indgåede 6 nye tilfælde af aktiv lungetuberkulose er ingen fraflyttet amtet. Tilfældene fordeles i husstande som følger: 4 af de 6 tilfælde var uden husstand; de resterende fandtes i 2 husstande med ialt 4 personer, hvoraf de 2 er blevet undersøgt, d. v. s. 50 %.

Af de 7 nye tilfælde af extrapulmonal tuberkulose i 1955 er ingen fraflyttet amtet. Tilfældene fordeles i husstande som følger: 2 af de 7 tilfælde var uden husstand, de resterende fandtes i 5 husstande med ialt 15 personer, hvoraf 8 er undersøgt, d. v. s. 53 %.

Oversigt over arbejdet på stationerne i 1955.

	Til sammenligning anføres tallene fra de foregående år.		Årsgennemsnit
	1955	1954	1949-53
Røntgengennemlysninger	5280	5686	6303
Skærbilledfotograferinger	1788	1196	1555*)
Røntgenfotograferinger	739	891	1073
Tomografier	6	7	13
Expektoraundersøgelser	256	346	355
Ventrikelskyllevandsundersøgelser	193	230	157
BCG-vaccinationer	213	314***)	971**)
Gennemlysninger pr. 10000 indbyggere	608	657	728
Røntgenfoto pr. 10000 indbyggere	85	103	124

*) uden folkeundersøgelserne.

**) Desuden i samarbejde med skolelæge Westh og Statens Serum-institut vaccination af en del skolebørn.

***) Desuden i samarbejde med Statens Seruminstitut vaccination af en del skolebørn.

De henviste patienters læger har fået meddelelse om resultatet af alle undersøgelser, og følgende forholdsregler er blevet anbefalet:

8 patienter: indlæggelse på hospital
 30 — : indlæggelse på sanatorium
 0 — : indlæggelse på børnesanatorium

Sygeplejerskerne har foruden selve stationsarbejdet udført et betydeligt arbejde ude i amtet blandt tuberkuloseramte familier og i familier under observation for tuberkulose.

Der er aflagt 959 hjemmebesøg, med 1347 konsultationer.

Der er foranlediget desinfektion i 6 hjem. Stationerne har udlånt 2 desinfektionssæt og har udleveret 12 liter sapoformol.

Til slut vil tuberkulosestationerne rette en tak til de praktiserende læger for godt samarbejde. Det er ikke mindst lægernes henvisning af patienter med de mindste mistænkelige symptomer, der giver os mulighed for at finde frem til tilfælde med begyndende lungetuberkulose.

UDGIVELSEN BEKOSTET AF THISTED AMTSRÅD